

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XXXII

БЕРЕЗЕНЬ — 1987 — MARCH

Ч. 364

Ф. А. Коцюбинський. «Думи Молоді...». 1964.

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

в Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Gregory Hawryluk
18 Meadowbrook Ave.
St. Catherines, Ont., L2M 7H1

Ihor J. Lysyk
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Pentincton, B.C. Y2A 6X3

Vira Kanareisky
6639-43 Rd., Rosemount
Montreal, P.Q. H1T 2R7

В США:

Iw. Ivahnenko
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Leonid Jemetz
2941 Amboy Road
Warners, N.Y. 13164

W. Ponomarenko
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko
2 Hamburg — Wandsbek
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

T. Myronenko
P. O. Box 302
Parramatta, N. S. W.
Australia 2150

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді
Голова ЦК: О. ПОШИВАНИК

Редагує Колегія:

Л. Ліщина — редактор,
С. Голубенко, Ю. Криволап,
В. Родак, А. Лисий,
О. Пошиваник, Ю. Смик,
О. Харченко, Л. Павлюк.
Це число редагував: О. Харченко
Адміністратор Зіна Корець

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association — ODUM

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: A. Poszewanyk

5240 N. Le Claire Ace.
Chicago, Ill. 60630, USA

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

- У США, у Канаді і в Україні** ..... 15.00 доларів
Ціна одного примірника: 1.50 дол.
- В Австралії** ..... 10.00 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 1.20 дол.
- В Англії і Німеччині** ..... 11.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 1.25 дол.
- В усіх інших країнах Європи** ..... 10.00 (америк.)
Ціна одного примірника: 1.00 дол.
- В усіх країнах Південної Америки** ..... 9.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 75 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 50 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — Т. Шевченко, Ліна Костенко, Володимир Самійленко. Борис Олександрів — Біографія Шевченка; О. Кузьмович — Винахідник, що роздає надію; Граденіго — Документ про Голод; 20-річчя Ансамблю Бандуристів ім. Гната Хоткевича; Леся Шанта — Ще про комету Гелія...; Слонівський — Місцями Запорозькими.

Т. ШЕВЧЕНКО

КАВКАЗ

За горами гори, хмарою повиті,
Засіяні горем, кровію політі.

Споконвіку Прометея
Там орел карає,
Що день божий добрі ребра
Й серце розбиває.
Розбиває, та не вип'є
Живущої крові, —
Воно знову оживає
І сміється знову.
Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля.
І неситий не виоре
На дні моря поле.
Не скує душі живої
І слова живого.
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Не нам на прю, з тобою стати!
Не нам діла твої судити!
Нам тільки плакати, плакати, плакати
І хліб насущний замісити
Кровавим потом і сльозами.
Кати знущаються над нами,
А правда наша п'яна спить.

Коли вона прокинеться?
Коли одпочати
Ляжеш, Боже, утомлений?
І нам даси жити!
Ми віруєм твоїй силі
І духу живому.
Встане правда! встане воля!
І Тобі одному
Помоляться всі язики
Вовіки і віки.
А поки що течуть ріки,
Кроваві ріки!

За горами гори хмарою повиті,
Засіяні горем, кровію політі.

Отам-то милостиві ми
Ненагодовану і голу
Застукали сердешну волю
Та й цькуємо. Лягло костьми
Людей муштрованих чимало.
А сльоз, а крові? напоїть
Всіх імператорів би стало
З дітьми і внуками, втопить
В сльозах удов'їх. А дівочих,
Пролитих тайно серед ночі!
А матерніх гарячих сльоз!
А батькових, старих, кровавих,
Не ріки — море розлилось,
Огненне море! Слава! слава!
Хортам, і гончим, і псарям,
І нашим батюшкам-царям
Слава!

І вам слава, сині гори,
Кригою окуті.
І вам, лицарі великі,
Богом не забуті.
Борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

Ліна КОСТЕНКО

Кобзарю,
знаєш,
нелегка епоха
оцей двадцятий невгомонний вік.
Завихрень — безліч.
Тиші — анітрохи.
А струсам різним утрачаєш лік.

Звичайні норми починають старіти,
тривожний пошук зводиться в закон,
коли стоїть історія на старті
перед ривком в космічний стадіон.

Вона грудьми на фініші розірве
Чумацький шлях, мов стрічку золоту.
І, невагома, у блакитній прірві
відчує враз вагому самоту.
І позивні прокотяться луною
крізь далі неосяжно-голубі...

А як же ми,
співці краси земної?
Чи голоси у нас не заслабі?
Чи не потонуть у вітрах простору?
Чи сприймуть велич нової краси?..

Тарас гранітний дивиться суворо:
— А ви гартуйте ваші голоси!
Не пустослів'ям, пишним та
барвистим,

не скаргами,
не белькотом надій,
не криком,
не переспівом на місці,
а заспівом в дорозі нелегкій.
Бо пам'ятайте,
що на цій планеті,
відколи створив її Пан-Бог,
ще не було епохи для поетів,
але були поети для епох!

Борис ОЛЕКСАНДРІВ

БІОГРАФІЯ Т. ШЕВЧЕНКА У ІНТЕРПРЕТАЦІЇ О. КОНИСЬКОГО, П. ЗАЙЦЕВА ТА М. ШАГІНЯН

ВСТУП

Кожного року в березні українці в усьому світі відзначають Шевченкові роковини. Кожний рік є для нас шевченківським роком. Бо Шевченко — це ми, це українська наука, це наш народ на Україні і в цілому широкому світі суцільний. Важко сказати чим і ким ми були б сьогодні, якби не Шевченко — але зовсім певно можна сказати, що без Шевченка, без його полум'яного слова, що возвеличило і відкрило очі багатьом отим „Німих рабам“, про яких він з такою любов'ю, з такою болючою пристрасною писав — ми ледве чи були б сьогодні хоч і далі безправним, але зовсім не німим народом, ледве чи на нашій землі виростили б незнищенні духом нові покоління, чийм гаслом є безсмертне шевченкове „борітеся — поборете!“

Відзначаючи Шевченкові роковини, ми здебільша звертаємося до його літературної спадщини, значення якої для нас, звичайно, ледве чи можна перецінити, і відносно рідко зупиняємося над біографією поета. А між тим біографія поета — ключ до розрішення його ества, його величчя, і коли сьогодні в Радянському Союзі роблять усе можливе, щоб підфальшувати творчість поета, то в набагато більшій мірі роблять усе можливе, щоб підфальшувати його біографію. У той час, коли підфальшування творчості Шевченка ведеться обережно, переважно у формі псевдонаукових спрепарованих коментарів до його текстів, фальшування біографії ведеться сміливіше, з уваги на віддаленість шевченківських часів, на труднощі чи й неможливість установлення деяких спірних фактів. У чималій кількості біографічних та белетристично-біографічних творів, що з'явилися в Рад. Союзі, Шевченка показують у настільки нехарактерних для нього обставинах, і приписують йому настільки нехарактерні для нього думки чи вислови, що сьогодні нам не лише цікаво, але й важливо приглянутися до трьох основніших біографій поета із чималої кількості тих, які ледве чи можна сприймати поважно.

*
**

Перед нами — три твори, три біографії Шевченка¹⁾, написані різними авторами, в різний час, з дещо різним підходом до теми. Однак, при всій відмінності методологічних принципів у розгорненні теми, а в випадку М. Шагінян — і загальної ідеологічної концепції, всі три згадані твори єднає глибока любов і пошана до великого поета України, признання його незрівняної ролі в процесі розвитку національної культури і духовості.

Коротка автобіографія, яку нам залишив поет, як також і його в великій мірі автобіографічна творчість, не створюють суцільної у своїй тягlostі картини перетворення хлопчини, сироти, домашнього слуги поміщика та пізніше малярського помічника — у зрілого поета, у чільну постать нашого національного відродження, чие вогненне слово ще й тепер, по цілій сотні років з дня поетової смерті, немов дороговказ, присвічує нам на життєвих перехрестях, (особливо в радянській дійсності, закликаючи нас не забувати „хто ми, чийх батьків діти, ким, за що закуті“).

Ось чому з особливою увагою зупиняємося ми на біографії поета, на свідченнях його сучасників, а також і на працях пізніших дослідників, що приклали багато зусиль для найдокладнішого висвітлення окремих недосліджених або мало досліджених моментів у житті й діяльності поета. Це набуває особливої важливості тепер, коли в радянському шевченкознавстві йде широко закреслений процес фальсифікації не тільки творчості поета, але й замовчування чи тенденційно-неправдивого насвітлення окремих епізодів, а то й цілих періодів у поетовій біографії.

Це робиться з цілком виразною настановою здеградувати Шевченка з його позиції найбільшого і цілковито самобутнього національно-українського поета, духового провідника своєї нації, до рівня ідейно-підрядного, неодмінно залежного від своїх російських попередників, молодшого літературного „собрата“. Або кажучи іншими словами — Шевченка включено в загальний плян пристосування усього історичного й культурного процесу в Україні в минулому і в сучасному до загальноросійської схеми — і в напрямку такого включення, добровільно чи підневільно, тепер працюють майже всі радянські шевченкознавці.

Завданням цієї праці є не переказ головніших моментів біографії Шевченка за трьома згаданими в заголовку авторами, а короткий перегляд і відзначення загальних напрямків у трактуванні постаті Шевченка його біографами О. Кониським, П. Зайцевим і М. Шагінян та частинне зіставлення їх творів на літературній і методологічній площині.

Даний нарис був би повнішим, якби до взятих тут під розгляд біографій Шевченка додати працю першого біографа **М. Чалого**, але в наших обставинах ця праця стала бібліографічною рідкістю, і тому можливі згадки чи зсилання на неї будуть зроблені на підставі праці О. Кониського, який доволі часто цитує, а місцями по своєму коментує працю М. Чалого.

Хронологічно першою з узятих тут під розгляд праць і, як твердить М. Шагінян, „найбільш сумлінною“ є двотомова праця **Олександра Кониського „Тарас Шевченко-Грушівський, хроніка його життя“**. Завданням О. Кониського, як сам він зазначив у передмові до першого тому, було дати таку монографію про Шевченка, яка б „усіма сторонами обіймала життя художника, поета, українця і чоловіка“. О. Кониський, що в молоді свої роки був сучасником і, разом з іншими членами полтавської Громади, ентузіастичним прихильником Шевченка, зібрав і старанно впорядкував, поділивши на окремі періоди, весь доступний йому на той час біографічний матеріал про Шевченка й створивши, таким чином, якщо не зовсім докладну і не зовсім повну біографію поета, то, принаймні, хронологічно впорядковану і за певним принципом усистематизовану біографічну канву, на якій згодом розрослася широка шевченкознавча література.

В своїй праці Кониський користується звичайними джерелами біографа: офіційними урядовими документами, спогадами сучасників — друзів і знайомих поета, його листами, творами, рецензіями на його видання, більше або менше вірогідними свідченнями осіб, з якими довелося стикатися поетові в тих чи інших обставинах життя. Не все було досліджене біографом у ті відносно близькі до періоду поетового життя часи (праця Кониського з'явилась за ледве 40 років після смерті Шевченка, коли були живими ще багато його сучасників), не все насвітлено у згоді з дійсним станом справи, як це ми бачимо з досліджень деяких пізніших шевченкознавців, — але в виправданні Кониського слід сказати, що в ті часи вимоги до біографічних творів були іншими, ніж тепер, що Кониському бракувало історичної перспективи для істотнішого охоплення надзвичайно многогранного, психологічно скомплікованого образу поета. Кониський пильно дбав про відгородження поета від можливої критики його людських слабостей, забуваючи розумну формулу Дідро — „Ніщо людське не є мені чужим“ — що її повністю годилось би прикласти і до такої життєстверджуючої, повсякчас динамічної натури, як Шевченко. Раз-по-раз зустрічаємо в Кониського зворушливе, але дещо наївне в розумінні сучасного читача, убоління над лихою долею поета, намагання „прикрасити“ ті чи інші деталі його біографії притаманними стилеві тієї доби сентиментально-риторичними міркуваннями. Від цього зовсім вільні праці П. Зайцева і М. Шагінян. Але Кониський подає при цьому велику кількість надзвичайно цікавих побутових деталей, зв'язаних з добою та особою Шевченка, проводить перед нами галерею його сучасників в їх живому відношенні до Кобзаря, у моменти їх безпосередніх зустрічей і розмов. Це переносить нас у атмосферу того часу, воскрешає в уяві не лише характерні епізоди з Кобзарєвого життя, але й багатьох осіб з його оточення у їхній неповторній індивідуальності, у зворушливості інтимності їх взаємин з поетом. Ось ха-

рактерна сценка зустрічі поета, по повероті з за- слання, з родиною графів Толстих, довголітніх приятелів поета, сценка, що її Кониський перека- зує зі слів дочки Толстих — К. Юнге.

„Серце завмирало, ждучи Шевченка, — каже Катерина Федорівна Юнге. — Нарешті прийшов той день, коли він повинен був прибу- ти... Ждання перейшло в нетерплячість. Аж ось подзвонили і в світлицю ввійшов поет, з довгою бородою, з добродушною усмішкою, з очима повними любови і сліз. — Серденьята!

Друзі мої! — промовив крізь сльози поет і припав губами до рук графині.

— Я вже й не пам'ятаю, — читаємо далі в Юнге, — що тоді було у нас! усі цілувалися; усі плакали, усі говорили разом“.⁴⁾

У іншому місці О. Кониський наводить спомини Ф. Черненка про взаємини поета з Костомаровим:

„На громаді він (Т. Шевченко — Б.О.) читав свої твори, співав і часом змагався з Костомаровим; змагались вони палко, гаряче, але ніколи не сварячись, і хоч би як довго і гаряче змагались вони, а з громади верталися такими ж приятелями щирими, якими й завжди були. Траплялося, що Костомарів брав іноді Тараса на жарти, але жартував ніжно, ласкаво, і Тарас ніколи на нього не гнівався. Що історик наш глибоко шанував і ніжно любив поета, про те посвідчила нам, oprіч Черненка, і Васи́лиха Білозерська. Костомарів, каже вона, вельми любив Шевченка, у характерах їх було багато однакового: живість, перейнятливість, великий талант, глибоке почуття поетичне, любов до всього прекрасного і огидливості до всякої фальші. Коли поет приходив до Білозерських, він часом співав, співав, дуже гарно. Усе, що в бесіді говорив він, було передуманим і висловлювався він талановито, гарно. Він добре знав твори Байрона і Шекспіра, студіював їх пильно і часто говорив цитатами з них“.⁵⁾

Зі слів сучасниці Шевченка — Степаниди Лободихи (Кропивної), що її спомини в „Пчеле“ за 1875 рік цитує О. Кониський, довідуємося про ще одну прикмету вдачі нашого поета:

„Пішов він на базар і накупив там таку силу іграшок і ласощів, що ледве доніс, утомився вельми дуже, увесь був у поті, у куряві; бараняча шапка була у його на потилиці, у сорочці комір розхрестаний, і сам він веселий і радий. Двір посипали свіжою травою, дитвора раділа, гралася, качалася по траві, а Тарас теж радів і говорив: „припадають сердешні діти наче до рідної матері, а подумаєш ізза чого? ізза жмені горіхів“.

По обіді перекупка, договорена Шевченком, привезла цілий візок яблук, груш, пряників, бубликів та інших ласощів. З двору бенкет перейшов на вигін. Шевченко бігав, метушився, поучував дитвору, реготав і змагався з

хлопцями... Посходилися і дорослі люди, дивилися і голосно говорили, що „оцей старий (Шевченко) мабуть божевільний“.⁶⁾

Однак не часто дарувала доля поетові ось такі безтурботні хвилини. Кріпацтво — це була глибока і болюча рана поета, про яку він не спроможний був говорити спокійно, а завжди гарячився.

„Правда, — пише Кониський, — у гарячності його не було ні злоби, ні пиhi, був тільки святий огонь почуття правди і справедливості.“⁷⁾ Тільки тоді, коли він помічав, що суперник його набирається пиhi, він тоді змагався причеписто й різно. Тоді він якось систематично вередив своє наболіле серце споминами свого життя гіркого та споминами з кріпацтва, тоді він ніби зростав, доходив до патосу, починав імпровізувати, і імпровізація його силою свого почуття і вогню нагадувала геніального трагіка Ольріджа.⁸⁾ У змаганнях він часто висловлювався так гостро, що бесіда його примушувала його родичів боятися його, або затикати вуха і гикати. У годину великого хвилювання душі, ^Оаже у своїх споминах Яків Полонський⁹⁾, він відпихнув би хоч кого хижим проявом своєї загарливої ненависти до всього, що нагадувало йому кріпацьке життя. Раз якось він, коли був у гостях у Полонського, згадав свій вік дитинний, згадав, що кривняки його ще й досі в кріпацтві, з тих споминів він аж заплакав, аж зубами заскреготів і нарешті так кулаком об стіл ударив, що чашки з чаєм полетіли зі столу на долівку і побилися на черепки. В ту хвилину, додає Полонський, годі було втихомирити Шевченка, та я й не бажав заспокоювати його, бо вповні поділяв його ненависть до всякої сваволі“.

А ось сцена приїзду Шевченка з Петербургу, після заслання, в своє рідне село Кирилівку, до батьківської хати, в якій жив тоді старший брат поета, Микита Григорович.

„Було ранком в суботу, добре пам'ятаю, за день перед Петром, — казала мені Микитиха. — Чую, собаки на когось гавкають: глянула я з вікна, бачу хтось такий незнайомий йде з вулиці у двір, прямо до хати. Я вийшла назустріч йому в сні. Прийшов він до сней, я стою на порозі, дивлюся та думаю: що воно таке, мовчить і не привітається, тільки дивиться на мене, дивиться так якось журливо, дивлюсь і я та не тямлю, хто такий оце з довгими, сивими вусами. А далі як промовив він: „Не пізнаєш, Палажко?“ — так той голос і покотився до мене в серце на саме дно. Я тоді як крикну: „братіку мій, Тарасе! де ти взявся!“ та так на груди йому і впала. Обіймає він мене, цілує, сльози йому так і капають, а нічого не говорить, мовчить.“

„Розпитавшись про життя. Тарас пішов

оглянути батьківський двір і сад. Тринадцять літ не бачив він їх, не бачив родичів і рідного села, але переміна не велика! та сама хата, що й була, з чорним димарем, тільки трохи похилилася, та біля причілку нема вже яблуні, біля котрої був колись квітник „незабутньої сестри Катерини, його няньки ніжної“, яблуня всохла, зрубали її; всохла і розлога верба, що стояла біля воріт, а все останнє по давньому; кріпацька неволя, а за нею робота тяжка не на себе, злидні, сум та журба. Тарас посидів трохи в саду коло ручая, потім пішов до сестри Ірини. „Була я тоді на городі, розповідала д. Чалому Ірина Григорівна¹⁰⁾: грядки копала. Дивлюся — біжить моя дівчинка: „мамо, мамо! вас якийсь Тарас кличе. Скажи, каже, матері, що до неї Тарас прийшов“. — Який Тарас? — питаю, а сама і з місця не рушу. Аж ось і сам він іде. „Здрастуй, сестро!“ Я вже й не пам'ятаю, що зі мною діялося тоді! От ми сіли на призьбі, він, сердешний, положив голову до мене на коліна, та все просить, щоб я розказувала про своє життя гірке. От я й розказую; він, покійничок, слухає, та все додає: „е-е-ж! так, сестро, так“. Наплакалася я доволі...“¹¹⁾

Такі деталі з біографії поета — а Кониський зібрав їх багато — роблять книжку його живою, людяно-теплою; крізь її пожовтілі сторінки на нас дивляться розумні сірі очі поета, він немов би проходить перед нашим внутрішнім зором зворушливо простий і чуйний, незрівняно-сердечний у ласкавості, непогамовано-запальний у гніві. Тісні рамки цієї праці не дозволяють докладніше зупинитися над багатьма цікавими моментами з життя поета, що один по одному нанизуючись на довгу нитку веденої Кониським біографічної розповіді, творять у першій мірі мозаїчний, але яскравий у своїй людській різносторонності, незабутній образ нашого поета. Ось уривки з його листів, уклинені у різні місця книги (стр. 21, 43, 45, 47, 60, 306, 372, 374 та інш.), ось опис дружби з дітьми команданта Ново-петрівського форту Іраклія Ускова (стр. 106), ось трепетне очікування човна з поштою від далеких друзів (уривки з поетового щоденника, стр. 154), ось деталі його безталанного сватання до Піунової, ось задирливі жарти з Костомаровим (стр. 239), зворушлива зустріч з Ольріджем (стр. 251), ось обставини його поновного арешту (стр. 283), ось невеселі підсумки його любовних поривань і сильного, але так ніколи й не здійсненого бажання одружитись (стр. 314), ось кількарічне листування з його родичем Варфоломеєм Шевченком у справі купівлі землі та побудови хати над Дніпром (стр. 306), ось невдале сватання до Ликери Полусмаківни (стр. 347-349), зв'язки із петербурзькою Громадою (стр. 328), ось відомості про нещадну цензуру „Кобзаря“, вид. 1860 р. (стр.330), останні вірші і останні листи (стр. 372-374). І нарешті — обста-

вини смерті, похорону, перевезення поетового тіла в Україну, промови над труною та відгуки на смерть поета передової російської преси (А. Герцен, А. Григор'єв), що займають кінцеві сторінки книжки.

Таким чином Кониський дає досить рельєфний, життєво-правдивий образ нашого поета, починаючи з його дитинства й молодости (Том I-й) і кінчаючи роками заслання і смерті (Том II-й). Охоплюючи величезний матеріал, ці дві книги довгий час були найбільш авторитетним, найдокладнішим біографічним джерелом для пізніших дослідників Шевченка. Однак праця Кониського, попри деякі фактичні неточності, має ще й той недолік, що поет виступає в ній переважно в своїх побутово-людських прикметах, без органічного зв'язку з своєю творчістю. Нечисленні, зрештою цитати із його поетичної творчості, що їх подибуємо в цій біографічній праці, мають радше підрядний характер, як підтвердження думки автора; головніші твори Шевченка, надзвичайно істотні для його характеристики як поета і як людини, лишилися якось поза межами уваги автора. Можливо О. Кониський, видаючи свою книгу у Львові, поза межами засягу царської цензури, не забував, що він живе на Наддніпрянщині — тобто в засягу царської поліції. Так чи інакше, щойно праця П. Зайцева „Життя Тараса Шевченка“, що її почали друкувати у Львові 1939 року, саме тоді, коли Галичину зайняли більшовики, і яка була негайно сконфіскована новою владою, щоб по довгих зусиллях, знову переглянутою і доповненою автором, з'явиться аж у 1955 році на еміграції — щойно ця праця показала нам на повний зріст, у його іпозантній величі, поета-борця, поета-людини і громадянина у нерозривному зв'язку з його добою й творчістю.

Праця П. Зайцева, на відміну від особливо численних тепер советських публікацій на шевченківські теми, має всі прикмети вільного, неупередженого й об'єктивного вивчення. Написана з пієтизмом патріота і глибокою любов'ю до поета, вона поєднує сувору наукову вимогливість і обґрунтованість аргументації з легкою літературною формою викладу — і в таких своїх якостях вона стала авторитетним джерелом навіть для деяких зв'язаних офіційною ідеологічною доктриною советських шевченкознавців¹²⁾

Фактологічний матеріал П. Зайцева в загальному не більший від того, що його зібрав у своїй праці О. Кониський, а по кількості сторінок праця Зайцева менша від праці Кониського. Однак Зайцев повністю охоплює біографію Шевченка від його народження до смерті, не лишаючи поза рамками твору нічого гідного уваги. Досягається цього ядерним, сконденсованим способом вислову, умінням розгорнути і підкреслити характерне та побіжно згадати другорядне. Ідучи за поетом тими ж самими дорогами, що й Кониський, Зайцев, у відміну від Кониського, майже не робить жадних коментарів, а тим більше сентиментальних відступів від свого імени, залишаючи фактам промовляти

самим за себе. Він не бідкається над лихою Кобзарєвою долею, не пояснює і не виправдує нею деяких поетових екстравагантностей. Розуміючи й глибоко вичуваючи поетову велич, велику щирість і безпосередність почувань у всіх перепетях його складного, нещасливого життя, Зайцев дає нам повнокровний і — головне — правдивий образ поета в усій його людській і поетичній многогранності.

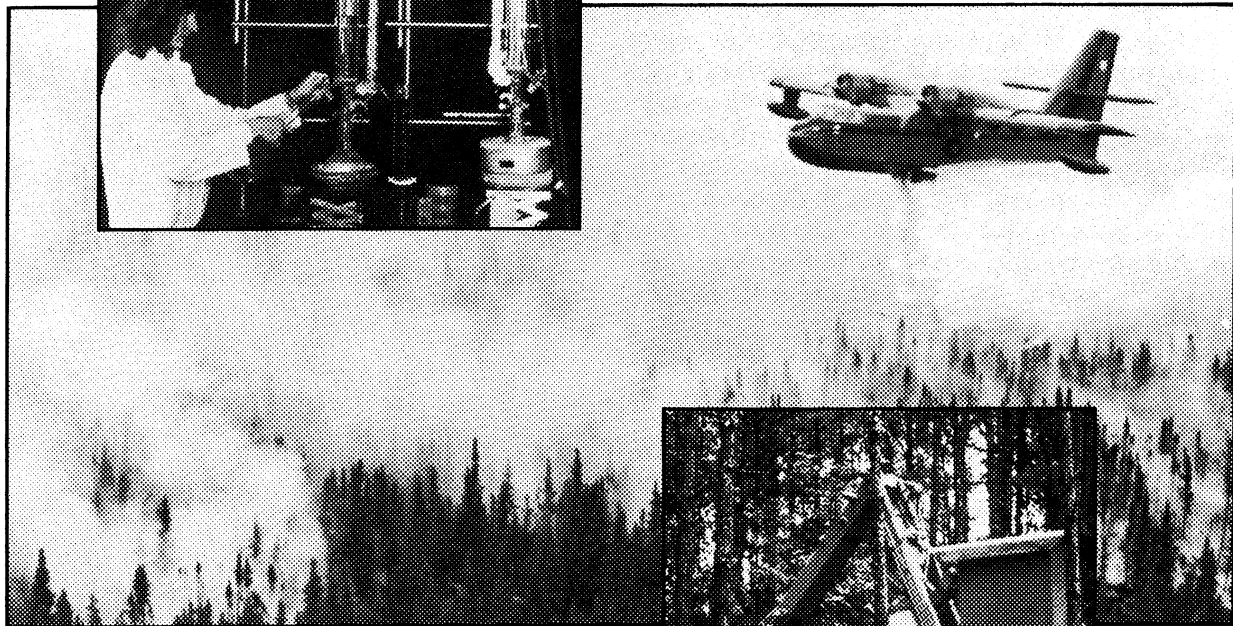
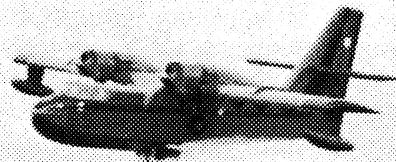
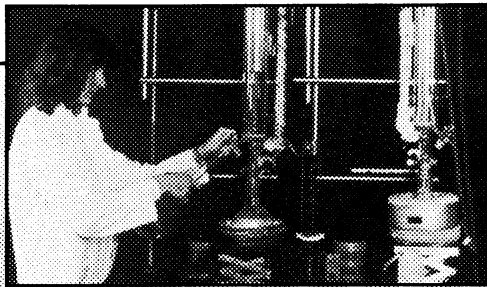
Особливого значення набуває праця П. Зайцева тепер, коли в зв'язку з століттям з дня смерті Шевченка, в Советському Союзі, а особливо в Україні з'явилось багато публікацій, у яких робляться безнадійні з точки зору наукового літературознавства спроби втиснути поета в Прокрустове ложе панівної тепер в советському літературознавстві ідеологічної доктрини, з гвалтовним наголошенням пріоритету усього російського — навіть там, де його впливи мінімальні або й зовсім невидні. Робляться спроби розглядати Шевченка у відриві від його українського середовища, показати його в оточенні російських однодумців, друзів і прихильників і навіть — правда обережно — в оточенні духових попередників большевизму.¹³⁾

Всупереч установленим фактам і безсумнівним документам, до поетових друзів настирливо прищиплюють Белінського і Чернишевського, як його ідейних надхненників. Якщо питання дружби нашого поета з Чернишевським, не зважаючи на деякі дослідження у цьому напрямку М. Шагінян¹⁴⁾, залишається все ж сумнівним, то про ганебне, загострено-шовіністичне ставлення до Шевченка „несамовитого Віссаріона“, тобто Белінського, у книзі П. Зайцева є зовсім недвозначне свідчення:

„Переконаний централіст-русифікатор, найворожіший Шевченкові критик, — пише Зайцев, — В. Белінський на вічну ганьбу собі писав своєму приятелю Анненкову: „Довідувався я про Шевченка і справді переконався, що поза релігією віра — річ нікчемна“. Нагадавши Анненкову думку Бакуніна про те, що Шевченко — „людина поважна й корисна“, Белінський казав далі: „Віра робить чуда; вона творить людей з ослів і дубин; значить вона може і з Шевченка зробити мученика за волю; але здоровий розум повинен бачити в Шевченкові осла, дурня й „пошлеца“, а до того іще й гіркого п'яницю, з хахлацького патріотизму охочого до горілки“... „Шевченка, — писав далі, — заслали на Кавказ солдатом. Мені не шкода його; коли б і я був суддею, я покарав би не гірше. Я маю особисту відразу до таких лібералів! Це вороги всякого поступу. Своїми зухвалими дурницями вони дратують уряд, роблять його підозрілим і викликають гострі заходи, згубні для освіти й письменства“.

(Продовження в наступнім числі „МУ“)

THE CANADIAN FORESTRY SERVICE PROTECTING OUR MOST PRECIOUS NATURAL RESOURCE

Канадська Лісничча Служба
охороняє наші найдорожчі природні багатства. Вже понад 90 років Канадська Лісничча Служба керує лісним сектором нашої країни. Наші ліси збагачують економіку країни на 33 мільярди доларів щороку. Запевняємо Вас, що Канадська Лісничча Служба сприяє розвиткові канадських лісних ресурсів з метою охорони природних ресурсів та поліпшення добробуту і соціального стану для всіх канадців.

За докладнішими інформаціями пишiть до Канадської Лісниччої Служби на адресу:

THE CANADIAN
FORESTRY SERVICE
351 St. Joseph Boulevard
Hull, Quebec
K1A 1G5

Canadian Forestry
Service

Service Canadien
des forêts

Canada

О. КУЗЬМОВИЧ

ВИНАХІДНИК, ЩО РОЗДАЄ НАДІЮ

Здається тільки люди, які безпосередньо переживають у найближчому оточенні безнадію жахливої недуги рака, можуть справді відчуті та зрозуміти скільки може принести навіть найменша іскорка порятунку, вилікування чи продовження життя.

Тому, коли перед нами сидить український винахідник протиракового ліку „Україн“, інж. Ярослав В. Новицький, ми прямо вслуховуємося в кожне слово розповіді про його останні успіхи і про всіх тих щасливців, яких лік „Україн“ вирятував. Мимоволі насувається думка „яка шкода, що аж тепер „Україн“ приносить щораз то кращі висліди і щораз більше лікарів його вживають“, але ми її відкидаємо і стараємося лише радуватися цією надією, що її так щедро роздає наш винахідник своїм теперішнім пацієнтам.

Про інж. Я. Новицького і його винахід, що являється витягом із лікувальної рослини „хелідоніум маюс Л“, який вживається при допомозі застриків, наш щоденник писав, вже не один раз, і інж. Я. Новицький завжди відвідує нашу редакцію, коли перебуває на терені ЗСА.

Тим разом він у поспіху в переїзді, а радше перелеті з місця свого постійного перебування, Відня, до Парк Ситі в Юта, де має доповідь на симпозіумі для лікарів та науковців. Розуміється, його доповідь торкається лікування ракових недуг „Україном“ і до нього він приготував свої дотеперішні висліди та успіхи.

Як відомо, „Україн“ дає найкращі висліди у лікуванні саркоми, але він допомагає також у інших захворюваннях рака. Передусім дуже важливе, як пояснює нам винахідник, що після впорскнення ліку „Україн“ дозильно або підшкірно твориться немов флуоресцентне світло, яке ясно показує цілість злосливого наросту. Тому інж. Я. Новицький каже, що його винахід не лише може лікувати, але також льокалізувати рак та збільшувати відпорність організму. Розуміється „Україн“ чуда не робить і застрики його мусять проходити цілими серіями та під опікою лікаря. В цьому саме і полягає велика трудність, бо хоч інж. Я. Новицький має патент на „Україн“ від 1980 року в Австрії, а останньо дістав його на цілий світ, все ж є багато чинників, які не хочуть допустити до того, щоб цей лік був загально признаний. Причина в тому, що наш винахідник не хоче віддати свого патенту іншим, як і не хоче змінити назви свого ліку. Це розуміється, не є до вподоби організаціям лікарів чи фармацевтичним фірмам, які хочуть мати монополі у нових успішних винаходах.

Але з розповіді нашого ученого довідуємося, що в останніх часах він має щораз більші успіхи і щораз частіше просять його на доповіді лікарські кола. І так про лік та позитивні висліди лікування

ним рака говорив інж. Я. Новицький в 1985 році на міжнародному Конгресі інфекційних недуг в Каїро, декілька разів брав він участь у медичних конгресах в Італії, а 14-го листопада 1986 року мав доповідь для італійських лікарів, які приїхали лише, щоб послухати про лік „Україн“ у Відні, де 300 лікарів мало нагоду не лише чути про „Україн“, але оглядати його наслідки на хворих.

Після успішного підтвердження фактами сили ліку, інж. Я. Новицький набрав знову оптимізму і надії, яку передає і своєму оточенню і всім тим хворим чи родинам хворих, що так розпучливо цієї надії на вилікування шукають.

З цією надією він поїхав до Юти і, як повідомив пізніше, його доповідь пройшла там також з великим успіхом.

Ще однак залишається і далі сумним дисонансом цей незмінний факт, що помимо усіх успіхів інж. Я. Новицького на міжнародному форумі й щораз частіших запрошень на міжнародні конгреси лікарів (до речі вже в квітні ц. р. він знов приїжджає до ЗСА, тим разом до Кольорадо, де має говорити про можливості лікування „Україном“ хворих на АІДС на окремій конференції американських лікарів в цій справі), українські лікарі та українська спільнота далі байдуже приймають його працю.

Просто не хочеться нам вірити, що інж. Я. Новицький сам власними коштами веде свою лябораторію, де виробляє при допомозі своїх асистентів „Україн“, виправдуючись перед австрійськими властями, що його працю фінансують українці, тому і назва ліку „Україн“. Тим часом на ділі такої допомоги він зовсім не має, — не лише фінансової, але й моральної.

Чому? Справді тяжко нам збагнути. Скільки з нас часто дає датки на поборювання рака до американських інституцій, навіть не знаючи чи ці гроші нами зложені ідуть на досліди, чи може задержуються у кишнях посередників. А тут маємо українську людину, яка шукає надії для всіх хворих на цю жахливу смертельну недугу і цю надію щедро роздає, а ми так мало його в тому підтримуємо.

„Свобода“, 14 лютого 1987

МОЛОДЬ – МАЙБУТНЄ

НАЦІЇ!

Допомагайте молоді

морально й

матеріально.

ГРАДЕНІГО

ДОКУМЕНТ ПРО ГОЛОД

Нещодавно в італійських архівах знайдено незвичайний документ про голод в Україні у 1932-33 роках. Це документ-лист італійського консула Граденіго до королівської амбасаді Італії у Москві, свідчення безпосереднього очевидця цих страшних, кошмарних подій, що їх пляново організувала Москва на чолі з тодішнім вождем Сталінім. Декому видавалось, що ці неймовірні злочини проти українського народу, а в першу чергу українського селянства, яке було суцільною українською силою, з часом підуть у забуття. Як бачимо тепер, так не сталося. Після п'ятидесяти років немов встають мертві й говорять про ці злочини проти людства.

Здавалось нам, що вільний світ про них не знає, бо більшовицька дійсність була герметично закритою і нічого не могло продістатись у вільний світ, але, як бачимо сьогодні, децю проривалось і було відоме на Заході. Про події, що були куди більші, як гітлерівські, був поінформований вільний Захід, але мовчав.

Цей документ уперше появився в українському перекладі у «Вістях з Риму» за грудень 1986 р., звідки його й передруковуємо. Шкода, що цей документ не був опублікований, поки була написана книжка «Жнива розпачу» Р. Конквеста. Нашим бажанням є, щоб читачі журналу запізнались з цим історичним документом.

Відомо, що радянські борзописці накидаються на книжку Р. Конквеста «Жнива розпачу» і фільм про голод С. Новицького, мотивуючи, що це все є вигадки. Про це також говориться по радянському радіо. Вони намагаються всіма силами заперечити незаперечні факти того часу, що, мовляв, такого голоду в Україні не було. Італійський консул Граденіго, який тоді перебував у тодішній столиці України Харкові, все це бачив власними очима. Читаючи рядки цього документу, мороз проходить по тілі. Треба сподіватись, що напевно по різних архівах лежить більше подібних документів про пляново організований голод на Україні. Треба до цих архівів діставатись і розкрити ці таємниці.

Редакція

S N I H HEATING & COOLING

ВОЛОДИМИР СНИГ
Власник

11 Marmora St.
LONDON, ONT. N5Z 1Z4

Telephone
(519) 432-1983

Харків, 31 травня 1933 — XI
Ч. 474/106

Голод і українське питання. До Королівської Амбасаді Італії в Москві.

Голод далі робить таке велике знищення між народом, що залишається зовсім не зрозумілим, як світ може стояти байдужий супроти такої катастрофи і як інтернаціональна преса, що так активно закликає до міжнародного осудження Німеччини, винуватої в т.зв. «страшних переслідуваннях євреїв», соромливо мовчить про цю різанину, організовану радянським урядом, в якому самі євреї відіграють велику, хоч і не першу роль.

Дійсно нема сумніву: 1) що цей голод походить головню із свідомо організованого неврожаю, «щоб провчити селянина»; 2) що ні один єврей не знаходиться між загинулими в себе вдома і що, навпаки, всі вони товсті і добре відживлені під братерськими крилами ГПУ.

«Етнографічний матеріал» буде змінений, цинічно сказав один єврей, велика риба місцевого ГПУ. Сьогодні можна передбачити остаточну смерть цього «етнографічного матеріалу»; він призначений, щоб бути заміненим.

Хоч і яким страшним і неймовірним може здаватися таке передбачення, все ж таки треба його вважати реальним і в стані здійснювання.

Уряд Москви, справді, заздалегіть підготував за допомогою жорстокої реквізиції (про яку я кілька разів згадав звіт), не неврожай — це було б не легко сказати, а цілковитий брак будь-якого засобу прожитку в українських селах, на Кубані, на середній Волзі.

Три твердження можуть лежати в основі такої політики:

1) пасивний спротив селянина супроти колективного господарства.

2) переконання, що неможливо звести цей «етнографічний матеріал» до зразку правдивого комуніста.

3) більш або менш ясно визнана потреба або вигода денационалізувати землі, в яких свідомість українська і німецька знову розбуджувалися, з небезпекою можливих майбутніх політичних труднощів, і де, для зміцнення імперії, краще, щоб жило населення, принаймні в більшості, російське.

1-ше твердження мусіло спровокувати початкову «науку», що її, поза всяким сумнівом, вирішив, як це підтверджує багато осіб з партії, уряд.

Друге (твердження), щонайменше спричинилося до майже цілковитої байдужості з боку самого уряду щодо трагічних наслідків, які спричинила «наука».

Третє є напевно призначене зліквідувати українську проблему протягом кількох місяців, з жертвою від 10 до 15 мільйонів осіб. Нехай ця цифра не здається перебільшена. Я тієї думки, що її перевищать і що, мабуть, уже її досягли.

Це велике нещастя, яке скошує мільйони осіб і винищує дитинство цілого народу, вдаряє в дійсності тільки Україну, Кубань і середню Волгу. Деінде його багато менше відчувається або не відчувається й зовсім.

Професіоналісти, гідні всякого довір'я, які мали змогу проїздити через інші частини України, однозгідно заявляють, що катастрофа обмежена виключно до України, Кубані та середньої Волги.

«Руїна починається за Курськом, — сказав письменник Андреев, який приїхав кілька днів тому з Москви, і додав, — український селянин більш уже не повернеться до землі. Хто переживе, стане безпритульним, далеким від цієї своєї батьківщини, тому що ніхто вже не буде спроможний відродити в ньому довір'я до сучасного режиму. Також і колгоспники страшенно виголоджені і починають розпадатися через смертність, яка їх нищить, і через утечу в міста тих, що залишилися. Всі тікають до головних центрів і, якщо їм вистачає сили, щоб дійти, там їх однаково чекає голодова смерть тому ї що не мають грошей і ніхто не старається їм допомогти. Моя дочка (говорив Андреев) має заледве 15 літ, але навіть і вона не зможе побачити нашої країни такою багатою і щасливою, як це було в минулому. «Спасення» прийде, може, з цілковитим знищенням селянина. Уряд заступить його новим елементом, який буде змушений працювати на землі так як робітник у фабриці, але досвід навчає, що фабрики в руках сучасного режиму не продукують нічого; і так, без сумніву, буде також із землею: якщо її зорганізують у колгоспи, режим завалиться. Приїжджаю з відвідин багатьох мешканців в околиці Ленінграду; там нарікають, бо втратили від 50 до 60% корів! Але вони, пани, що їдять щодня хліб. Мали б на що нарікати! Там їм добре; нехай приїдуть сюди побачити, що діється!». — Така розмова відбувалася в домі спільних знайомих.

Це зауваження загального порядку, що їх підказує перебіг фактів, які довели до теперішнього нещастя.

Уважаю вказаним представити ще епізодичний образ ситуації:

Товариш Френкель, член «Колегії» ГПУ, звівся одній відомій мені особі, що в Харкові щоночі збирають до 250 трупів померлих на вулиці з голоду. З мого боку можу посвідчити, що я бачив по півночі, як перед консульством переїжджали тягарові авта з вантажем 10-15 трупів. Тому, що біля К(оролівського) консульства стоять три великі споруди в будові, тягарівка зупинилася перед будовою і два службовці з вилами до сіна вийшли, щоб шукати мертвих. Я бачив, як підбрали з землі тими вилами 7 осіб, між якими були два чоловіки, одна жінка і четверо дітей; інші особи будилися і

зникали, як тіні. Один з призначених до тієї праці сказав мені: «У вас такого немає, правда?».

На базарі вранці 21 (травня) мертвих поскидали, як купи шмат, у болоті в людському гною, вздовж частоколу, що відмежує площу в сторону ріки. Було їх біля 30. Вранці 23-го я їх начислив уже 51. Одна дитина ссала молоко з грудей мертвої матері, з посірілим обличчям. Люди говорили: «Це пуп'янки соціалістичної весни».

Одного пополудня я йшов Пушкінською вулицею в сторону центру. Падав дощ. Три безпритульні перейшли попри мене; вдавали, що білися. Одного штовхнули і він повалився на жінку, яка несла горщик з борщем, обвинувитий хустиною. Горщик упав на землю і розбився. Винуватий утік, а інші два руками збирали з землі зупу й її ласо з'їдали. Трохи всипали в шапку для третього.

На тій же Пушкінській, кількадесят метрів від консульства, одна селянка була цілий день з двома дітьми, присівши на розі хідника, так як і десятки інших мамів, одні вище, другі нижче по тій дорозі. Тримала просту коробку з молока і стару бляшанку з консервів, без накривки, в яку час від часу хтось кинув копійку. Ввечері одним рухом віддала від себе обох дітей і, вставши, кинулася під трамвай, який гнав повною швидкістю. Пів години пізніше я бачив двірника, який вимітав кишки нещасної. Двоє дітей усе ще там стояли і дивилися.

Щойно минулого тижня було зорганізовано бригаду для збирання безпритульних дітей. Справді, крім селян, які напливають у місто, тому що в селах не мають більше жодної надії вижити, є також і діти, яких сюди приносять і залишають батьки, що самі вертаються до села, щоб там померти. Вони сподіваються, що в місті хтось заопікується їхніми дітьми. Ще до минулого тижня вони лежали і плакали на кожному розі, на хідниках, усюди. Ми бачили 10-річних дітей, які були за маму для 4- або 3-річних. Коли надходила ніч, вони їх накривали власним шаликом або плащем і спали скорчені на землі; біля них лежала бляшанка для сподіваної милостині.

З минулого тижня двірники працюють білих фартухах, їздять по місті, збирають дітей і заводять їх до найближчого відділу міліції, часто серед сцен розпуки, крику, плачу. Перед консульством міститься міліційний відділ: кожної хвилини чуються розпачливі крики: «Не хочу йти до бараків смерті, лишіть мене вмирати в мирі!».

Коло півночі починають перевозити їх вантажними автами до Північно-Донецької товарої станції. Туди збирають також і дітей, яких звозять із сіл, знаходять у поїздах. Також родини селян, найстарших неодружених, що їх забирають за дня в місті. Там є і санітари, які виконують «чорну роботу» («вони є героями дня», — сказав мені один лікар; досі мали 40% мертвих на тиф, що ним заразилися під час своєї праці). Тих, що ще не спухли, і є вигляд, що зможуть віджити, посилають у бараки «Голодної гори» де у будах, на сіні, конає близько 8,000 осіб, переважно діти. Призначений

туди лікар розповів мені, що вони одержують мо-
локо і юшку, але очевидно, рідко (*бракує пів
рядка тесту*) — ...сказав «але все ж таки я пере-
ходжу з однієї кризи сліз до другої».

Опухлих перевозять товарним поїздом у поля і
залишають їх 50-60 км, від міста, щоб там помира-
ли, ніким не бачені. Вагони, як тільки наповню-
ються, загороджують штабом. Часто буває, що
поїзд відправляють кілька днів після того, як ва-
гони замкнено. Кілька днів тому один залізничник;
переходячи попри один з тих вагонів, почув крик;
наблизився і почув одного нещасного, який з сере-
дини благав, щоб його врятували, бо сморід від
трупів там ставав неможливий. Коли відкрили ва-
гон, то побачили, що він був єдиний ще живий;
тоді його витягнули і поставили вмирати в інший
вагон, де ще живими були ті, що їх замкнули.

Коли приїжджають на місце, де їх скидають, то
викопають великі ями і витягають з вагонів усіх
мертвих. Пильно дбають, щоб не звертати завели-
кої уваги на дрібниці, і часто можна побачити, як
кинений у яму оживає й рухається в останньому
прояві життя. Але робота гробокопателів не пере-
ривається через те, і викидання трупів продовжу-
ється.

Ці деталі я одержав від санітарів і можу гаранту-
вати їх автентичність.

В'язниця «Голодної гори» має в середньому 30
померлих за день.

У селі Грагово, коло 50 км. від Харкова, з 1,300
мешканців, що там жили, можна начислити сьо-
годні тільки 200.

Околиця Полтави, здається, найгірше потерпіла,
гірше навіть від Харкова. У місті Полтаві навіть
лікарі починають пухнути з недоживлення.

Із Сумів один комсомолец пише до своєї дів-
чини в Харків, що там батьки убивають своїх най-
менших дітей і їх з'їдають.

Залучую зразки порошку із коренів, з якого ви-
робляють дерев'яну кашу на селах Білогороду.

Перед хатою Баловича один старший (чоловік)
достойного вигляду раптово зігнувся над купою
стружок і проковтнув повну їх жменю.

Залучую фотографію однієї дитини, що сюди
приїхала з родиною німецького походження із се-
редньої Волги, щоб її повернули на батьківщину з
генерального консульства Німеччини. Вигляд хир-
лявого старця є одним із найчастіших, який можна
зустріти навіть тут, у Харкові.

Наостатку згадаю про самогубство генерала
ГПУ Броського, який 18 ц.м. по повороті з інспек-
ції по селах, після жахливої сцени з Балицьким, під
час якої генерал кричав, що це не комунізм, а «жа-
хиття» що йому вже досить тих інспекцій і що «по-
рядку» не піде більше нікуди заводити (здається,
перевести якесь приборкання), — пустив собі кулю
в лоб.

Так само і Хвильовий, і Гірняк (Скрипник —
Ред.), за аналогічними причинами... два останні,
особливо цікаві з погляду політичного, є темною
(мого) окремого звіту.

Вкінці одна (особа), велика риба місцевого уряду
й партії, імени якого я не міг дізнатися, збожеволів
після інспекції в селі, і мусіли його вдягнути насилу
в гамівну сорочку (божевільних). Він також неса-
мовито верещав: «Це не комунізм, це мордуван-
ня».

Закінчую: сучасне нещастя спричинить колоніза-
цію, переважно російську, України. Воно змінить
її етнографічний характер. У може дуже близькій
майбутності не можна буде більше говорити про
Україну, ні про український народ, ані, тим самим,
про українську проблему, тому що Україна в дій-
сності стане російським краєм.

З найвищою пошаною К(оролівський) консул:
(Підпис) *Граденіро*

Журнал „Патріярхат“ — лютий 1987

SIPCO OIL LTD.

HOME COMFORT DIVISION

83 Six Point Road
Toronto, Ontario M8Z 2X3 — Tel. 232-2262

1. Доставляє найкращої якості опалову оливу та дає безкоштовне чищення печей і обслугову
2. Вкладає і фінансує нові печі ("фор-неси")
3. Вкладає прилади до звогчування повітря ("гюмідифайр")
4. Все фінансуємо на догідні сплати

— 24-годинна обслуга —

ТЕЛЕФОНУЙТЕ ВДЕНЬ І ВНОЧІ:
232-2262

Свої рахунки можете платити безкоштовно
у Community Trust Co. — 2299 Bloor St. W.

Провадимо також власні бензинові станції під
назвою SIPCO. Просимо наших відборців заїж-
джати до наших SIPCO і наповняти авта бен-
зиною.

ДОПОМОЖІТЬ нам зробити **ОДУМ**
ще більш корисним українській
громаді!

20-РІЧЧЯ АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ ІМ. ГНАТА ХОТКЕВИЧА

В 1986 р. минуло 20 років існування цього першого молодіжного ансамблю в Канаді, що його зорганізував при філії ОДУМ інж. Петро Родак, а його дружина, Валентина Родак, є постійним диригентом і керівником. Пані Валентина, колишній диригент хору „Молода Україна“, є теж диригентом катедрального православного хору св. Володимира в Торонті, є диктором української радіограми і була координатором бандуристів Канади і ЗСА під час 4-го Світового Конгресу Вільних Українців у Торонті.

Члени ансамблю вибрали собі за патрона Гната Хоткевича (1877-1938), бо він був бандуристом-віртуозом, а крім того був відомим письменником, етнографом, композитором, учителем і основоположником Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка.

20-літній ювілей відзначили члени та прихильники ансамблю бандуристів ім Гната Хоткевича приемним концертом, у якому брав участь також запрошений, малий ансамбль бандуристів Петра Бориса. П. Борис сам робить бандури. Його талановитий учень Роман Демеда грав сольо. Програму провадив ред. „Молодої України“ інж. Леонід Ліщина, святкове слово мав інж. Родак, слова признання, похвали і пошани висловив з великою щирістю та зворушенням „молодий“ пенсіонер проф. Володимир Шелест з Університету Вотерлю. Різні частини залі були прикрашені цікавими виставками: виставка фотографій, програмок і афіш ансамблю, виставка одягів, які ансамбль уживав протягом 20 років, виставка бандур, між якими найбільше „ахів“ та „охів“ викликала історична рідина бандура панства Гавів з Торонта. Була теж виставка платівок, що їх ансамбль видав, і виставка платівок та магнітофонних тасьм Яра Антоновича, одного з перших учнів пані Валентини Родак.

Віра Ке
Новий шлях, чис. 6
7-лютого 1987

Примітка.

У концерті також брав участь молодечий Ансамбль ім. О. Вересая ос. СУМ в Етобіко, який складається виключно з дівчаток-бандуристок. Керівник ансамблю — Валентина Родак.

На ювілей одумівського ансамблю надійшло багато писемних і усних привітів. Подаємо в цьому числі журналу три привіти.

Дорогі наші бандуристи!

Від Головної управи ТОП на Канаду, вітаю Вас найщирішим одумівським привітом. В 20-ту річницю Вашого існування хочу Вам побажати не багато, але від щирого серця. Ми, уся одумівська родина, бажаємо, щоб Ваші струни бриніли ще голосніше, а Ваші мелодійні пісні, щоб летіли все далі і несли нашу українську славу по цілому

світі. Щастя Вам і нам, Боже!

Катерина Щербень — заступник голови Головної управи ТОП на Канаду

Вельмишановна пані Валентина Родак

Головна управа СУЖЕРО, глибоко оцінює Вашу вельми корисну і заслужену працю в заснуванні і розбудові під Вашим керівництвом ансамблю бандуристів. Головна управа висловлює Вам, щиро подяку за співпрацю і участь у відповідних імпрезах, особливо Вашу участь у відзначенні ювілею „УВ“ в Торонто. Ми бажаємо і сподіваємось, що наша співпраця і надалі буде з Вами.

З нагоди 20-тилітнього відзначення Ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича, просимо прийняти п'ятдесят долярів на Вашу працю.

Бажаємо Вам кріпкого здоров'я, багато успіхів у Вашій культурній праці для нашого поневоленого українського народу і нашої святої української православної церкви.

За управу — секретар П. Макогон

Торонто, 9-го листопада

Вельмишановна пані Родак, керівник Ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича та дорогі бандуристи і бандуристки — члени Ансамблю!

Я щиро жалу, що через здоров'я не можу бути на цьому величому святі — на святі 20-тилітнього існування Ансамблю ім. Гната Хоткевича. Як колишній член Ансамблю та як учасниця численних кобзарських таборів, а тепер, як керівник кобзарської програми в суботній школі церкви св. Дмитрія, я знаю як багато часу, присвяти та наполегливості вимагає Ваша праця. Але праця виконана з любов'ю сіє найбільше зернятко. Отож, гратулюю Вам та бажаю й далі продовжувати свою працю між молоддю та нести в світ Кобзарський клич.

З кобзарським привітом,

Людмила Шанта — бувший член

Ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича

Крім писемних та усних привітів з нагоди 20-літнього існування Ансамблю, наступні особи склали пожертви на продовження праці бандуристів та на видання книжки про працю Ансамблю:

Василь Тимошенко — голова Головної ради коша старших старших виховників в Канаді	\$300.00
Катерина Щербень — заступник голови Г У ТОП на Канаду	\$35.00
Павло Макогон — секретар Головної управи СФУЖО	50.00
Вікентій Літвінов — секретар крайової управи УРДП в Канаді	\$50.00
Олександр Скоцень — головний радний Українського Братського Союзу	\$100.00
Катерина Мусій	\$10
пан Гунька	\$15.00
Катерина Щербань	\$20.00
Ліда Лібер	\$20.00
д-р Новоселетський	\$20.00
Павло і Марія Божики	\$50.00

**ФОТОМОНТАЖ З ВІДЗНАЧЕННЯ 20-ЛІТТЯ АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ ІМ.
ГНАТА ХОТКЕВИЧА В ТОРОНТО**

Зліва направо: 1-ий ряд згори — Об'єднані ансамблі ім. Г. Хоткевича (ОДУМ) і О. Вересая (ос. СУМ в Етобіко). 2-ий ряд — Члени Ансамблю ім. Г. Хоткевича з керівником Валентиною Родак. 3-ий ряд — Андрій Шандел деклямує вірш, Школа гри на бандурі з керівником Петром Борисом, Роман Демедя — соліст. 4-ий ряд — Оксана Родак біля портрета патрона Ансамблю — Г. Хоткевича (мистця Андрія Бабича з Торонто), частина учасників концерту, Валя Шандел вручає квіти керівникові. 5-ий ряд — Батьки та гості. В передньому ряді — пані Віра Ке, з „Нового шляху“ і пан Ярослав Соколик — Голова КУК — відділ Торонто.

Фото — Петра Родака

**ФОТОМОНТОЖ З ВІДЗНАЧЕННЯ 20-ЛІТТЯ АНСАМБЛЮ БАНДУРИСТІВ ІМ.
ГНАТА ХОТКЕВИЧА В ТОРОНТО**

Зліва направо: 1-ий ряд згори — Ярослав Соколик (Голова КУК — відділ Торонто), Микола Гетьманчук (Голова Православної громади св. Володимира), Валентина Родак (керівник Ансамблю ім. Г. Хоткевича), Леонід Ліщина (редактор журналу „МУ“). Василь Тимошенко (Голова Головної Ради Коша Старших Виховників ОДУМ-у в Канаді), проф Володимир Шелест, Олександр Скоцень (головний радний Українського Братського Союзу). 2-ий і 3-ий ряд — Учасники концерту, декорація Марії Шкурки, частина виставки кобзарського мистецтва (див. фото в числі 363 ж. „МУ“), строїв ансамблю і фото з праці членів ансамблю. 4-ий ряд — „Бандурист“ Олександр Харченко і проф. Володимир Шелест, бандура виробу Петра Бориса.

Фото — Петра Родака
Декорації — Марії Шкурки

ПОДЯКА

Керівник Одумівського ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича в Торонто — Валентина Родак, висловлює сердечну подяку наступним особам, які допомагали 9 листопада 1986 року належно відзначити 20-тилітню працю Одумівського ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича:

Іванові Ємцеві — голові ТОП в Торонто та його родині, Петрові і Таїсі Шкуркам за оформлення сцени, Марії Шкурці за декорації, Марії Каплюк, Ліні Дрозд і Петрові Родаку за допомогу з виставкою, Неонілі Гаві і Ярославові Антоновичу за позичені матеріяли і бандуру, Любі і Олександрові Харченкам за організування чайної гостини та їхнім помічникам: Ліді і Петрові Вовкодавам, Ользі Янжулі, Ліні Горділян, Тамарі Кошарній, Олександрові Середі і Галині Педенко, Марії Романенко і Марії Родак за печиво і торти, Григорію Романенкові і Вікентію Літвіновому за фінансовий догляд, Віктору Кошарному — скарбникові фундації ім. І. Багряного на Канаду — за подарунок для Ансамблю у формі збірки на пошану Г. Китастого та всім жертводавцям; у переведенні програми — Леонідові Ліщині, проф. Володимирові Шелесту, Петрові Родаку, Петрові Борисові — керівникові Школи гри на бандурі і всім членам Школи, Ірині Федак, бандуристкам і всій управі батьківського комітету при Ансамблі бандуристів ім. Остапа Вересая ос. СУМ в Етобіко і Оксані Родак — заступниці керівника Ансамблю бан. ім. Г. Хоткевича та помічникам Школи гри на бандурі при Ансамблі: Валі Шандел, Оленці Ємець і Світлані Ліщині.

"UKRAINA" VACATION RESORT INC.

"УКРАЇНА" ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Board of Directors: P. O. Box 1716, Stn. "A", London, Ont., Canada N6A 5H9

Resort: R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 455-9939 (519) 453-6130

Оселя розташована на окраїні м. Лондону, Онт., Канада. На оселі відбуваються Курси Виховників ОДУМ-у, Відпочинково-Виховні Табори Ю-ОДУМ-у, Спортові Табори ОДУМ-у, Кобзарські Табори ОДУМ-у, одумівські зустрічі, з'їзди, конференції, пікніки та різноманітні імпрези. Залі оселі, з модерним кухонним устаткуванням та зі смачними українськими стравами приміщують 800 осіб, включно з новобудованою заллю „Полтава“, і надаються на різні імпрези. На оселі також є модерний будинок для таборування, який приміщує 50 дітей, великий модерний басейн та інші будинки. Оселею керує Рада Директорів. Голова — Д. Яремченко. Зацікавлених прошу писати або телефонувати на повище подану адресу. При нагоді відвідайте оселю, а ми будемо сердечно вітати Вас.

Інформує І. ДАНИЛЬЧЕНКО — заст. голови та орг. референт

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ — ПОЇЗДКА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ І КОМЕНТАТОРІВ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ І РИМУ

З метою належної підготовки і популяризації ювілейних святкувань Тисячоріччя Хрещення України-Руси в літку 1988 року, з ініціативи подорожньої агенції «ЛМ» в Монреалі, відбулася передовілейна поїздка групи українських журналістів і працівників радіомовлення до Святої Землі і Риму в дні 10-17 лютого 1987 р. Цю поїздку відбуто під патронатом і з участю генерального секретаря Центрального Ювілейного Комітету Української Католицької Церкви, Еп. Михаїла Гринчишина з Парижу. В поїздки взяло участь 27 осіб, що репрезентували 12 пресових органів та кілька програм радіомовлення і телебачення в північній Америці.

Журналісти провели п'ять днів в Ізраїлі, зокрема відвідавши Єрусалим, Вифлеєм, Кумран, Єрихон, Тиверіяс, Назарет та ряд біблійних місць над Галілейським озером, зв'язаних із життям, проповіданням і муками Ісуса Христа. Фаховий ізраїльський проповідник і студит еромонах Евтимій Волинський (назначений духовний провідник українських прощ до Святої Землі) подавали цікаві і вичерпні інформації про біблійні події, історію, релігійне тло та археологічні знахідки відвідуваних місць. На річці Йордан проведено обряд водосвяття і відновлення хресних обітів, а в неділю 15-го лютого три священники з владикою відслужили божественну літургію в церкві на горі Блаженств. Поїздка до Святої Землі була досконало запланована і мала не лише краєзнавче значення для репортерів, але рівно ж була духовною прощеною до джерел християнства, куди в минулому паломничали й визначні українські історичні постаті.

Два дні журналісти провели в Римі, відвідуючи декілька готелів, у яких будуть приміщені українські прочани в червні-липні 1988 р. При цьому вони мали нагоду бути на окремій аудієнції у папи Івана Павла II, 16-го лютого. Папа звернувся до журналістів-прочан з теплим словом українською мовою, яке було опубліковане в «Оссерваторе Романо». Також інша преса коментувала аудієнцію українців і слово папи.

Учасники пресової поїздки відвідали Собор Святої Софії, мошці покійного патріярха Йосипа, як також зустрілися з блаженнішим отцем Мирославом Іваном в патріяршому дворі при храмі Жировицької Богоматері.

Організатори цієї поїздки директор «ЛМ» агенції П'єр Уль та головний агент української програми Іванка Паска зуміли в короткому часі зорганізувати надзвичайно змістовну і цікаву програму для журналістів і коментаторів українських засобів масової інформації. Головним фінансовим спонзором журналістичної поїздки була летунська компанія «Аліталія», з якою агенція «ЛМ» має спеціальну умову про перевіз українців до місця ювілейних прощ з різних країн.

ЗВЕРНЕННЯ СФУЖО

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій влаштує свій 5-ий Конгрес, що відбудеться цього року в листопаді в Торонті.

На Конгресі українські жіночі організації матимуть нагоду проаналізувати комплекс сучасних національно-релігійних, суспільно-громадських та виховно-культурних проблем, які заторкують цілість нашого життя у діаспорі.

Спільними постановами на конгресі хочемо скрипити сили організованого жіноцтва. Діяльність в діаспорі щільно пов'язана з долею нашого поневоленого народу. Українські жінки об'єднані у світовій федерації мають змогу інформувати та обороняти права свого народу на чужонаціональних форумах. Міжнародні зв'язки СФУЖО допомагають пробивати дорогу у чужій світ та нести туди правду про події в Україні, про духове та фізичне нищення окупантом релігії, церкви, культури, мови в Україні, про нелюдські репресії і засуди, борців за людські права, про фальшування нашої історичної правди.

Соборна спільна дія українського жіноцтва під проводом СФУЖО, має на меті об'єднати всі кадри молодшого покоління жінок у всіх країнах світу, які з належним розумінням ставляться до наших прагнень!

У центрі нашої уваги є багатогранна підготовка 5-го Конгресу СФУЖО. Ми хочемо, щоб у Конгресі взяли участь делегатки всіх країн нашого поселення. Делегаткам Українського Жіноцтва з Південної Америки робимо старання дати фінансову допомогу у зв'язку з їхнім приїздом і участю у Конгресі.

Конгрес СФУЖО відбуватиметься напередодні великого ювілею 1000-ліття християнства в Україні. Це велична подія в історії України, та в духово-культурному житті всього цивілізованого світу!

Історія нашого народу тісно пов'язана з християнством, з релігією і з життям нашої Церкви. Ми хочемо, щоб наш Конгрес спричинився до поглиблення знання про українську історичну правду серед наших співгромадян. Хочемо, щоб народи світу усвідомили той факт, що ми — нація з духовістю тисячоліття Христової науки, що Київ був першим центром християнської цивілізації на сході Європи, що Україна в минулому мала могутню державу, що ми спадкоємці багатой духової спадщини християнської культури.

У наш час виник обов'язок боронити ім'я українців від ворожих наклепів. Ми прийняли цей обов'язок і невтомною працею будемо доказувати про нашу духово-національну незнищність!

З такими ідейними настановами наближаємося до тисячоліття християнства в Україні та підготовляємося до 5-го Конгресу СФУЖО.

Віriamo у всебічну підтримку українського суспільства всіх наших завдань!

**Світова Федерація
Українських Жіночих Організацій**

КАНАДА наша країна...

*Канада — це наша країна.
Кожний з нас має всі
можливості в Канаді
зберегти свою культурну
спадщину та одночасно
брати повну, активну
участь в житті загально-
канадської спільноти.
Культурна різноманітність
Канади допомагає нам
бути повноправною
частиною глобального
суспільства, а наше спільне
канадське громадянство
дає силу і творить
унікальність нашої
країни.*

Secrétariat d'État
du Canada
Multiculturalisme

Department of the Secretary
of State of Canada
Multiculturalism

Canada

Леся ШАНТА

ЩЕ ПРО КОМЕТУ ГЕЛІЯ — І ЩО Ж МИ ДІЗНАЛИСЯ

Шостого березня 1986 року советські міжпланетарні кораблі, ВЕГА-1 та ВЕГА-2, полетіли назустріч з кометою Гелія, пролітаючи приблизно 8889 кілометрів, або 5523 миль від ядра комети. Обидва кораблі були оснащені спеціальними інструментами для дослідження впливу комети на міжпланетарний простір, інтенсивності світла, яке виходить з комети, як також сили сонячного світла, що відбивається від поверхні комети та що б проаналізувати порошинки й гази, що виходять зі схованого ядра комети.

Міжпланетарний корабель ВЕГА-1 вперше зауважив з віддалі 35 мільйонів кілометрів, що комета викидає зі свого ядра велику кількість газів.

Коли ж ВЕГА-1 наблизився до комети приблизно на віддалі 640.000 кілометрів, інструменти виявили порошинку, спершу невелику кількість, але чим ближче корабель підходив, тим більша була кількість порошинок.

На віддалі приблизно 100.000 км. ВЕГА-1 проходив вже зовсім густою масою порошу, внаслідок чого його рушійна сила зменшилася на 55% і перестали працювати два інструменти.

Нарешті прийшов момент дуже близької зустрічі з кометою. Вчені підозрівають, що ВЕГА-1 проходив небезпечно близько до ядра комети, де вже не доходить так званий сонячний вітер і не збурює хмари порошу та газів, що обвивають густою верствою довкілля комети. Тому тут інструменти можуть спокійно досліджувати „чистий“ матеріал, цебто матер'ял, з якого складається сама комета. І, звичайно, науковці надіялися, що ВЕГА-1 зможе сфотографувати ядро комети.

На жаль знімки вийшли не досить чіткими, бо міжпланетарний корабель пролітав самою середньою порошинок та газів, що їх викидала комета, фотоапарат не міг занотувати чистий образ самого ядра комети.

Але й те, що було сфотографовано, стало історичною подією. Що ж побачить ВЕГА-2? — роздумували вчені.

Дев'ятого березня ВЕГА-2 пролітав на віддалі 8030 км. (4990 миль) від ядра комети Гелія. Видавалося, що ВЕГА-2 вибрав безпечнішу дорогу, бо пролітав коло комети тоді, коли струмінь порошу та газу, що виходив із комети і так щедро обсіпав ВЕГУ-1, зіпсувавши фотоапарат та інші інструменти, був у протилежному напрямі. Та хоч ВЕГА-2 пролітав рідшим пасмом порошу та газів, зате порошинки були куди більші і гостріші, які також пошкодили деяке приладдя для дослідів. А безнастанне бомбардування тими порошинками сонячної плятформи ракети зменшило енергію та силу руху ракети аж на 80%. Правда, непошкоджені інструменти далі збирали цінні відомості та дані про ко-

мету та її лет і пересилали на землю. Крім того саму комету було куди краще видно, бо не тільки ракета була до неї ближче, але й підлітала до комети з іншого напрямку.

Фотокамери ВЕГИ-2 теж мали проблеми. Механічна рука, яка обертала фотокамерою, з невідомої причини зломилася, і інженери мусіли застосувати спеціальні методи обертання камери магнетично. Але ця система не була дуже певною і знімки з найближчої віддалі вийшли пересвітлені, чорні, або зовсім згоріли. Аж приблизно десь за десять хвилин проблема сама розв'язалася, камера правильно загострилася і обернулася в напрямі до комети. Сигнали, які ракета висилала на землю, деякий час не працювали.

Та все ж таки, на втіху вчених, ракета висилала на землю дуже важливі дані, спеціально дані про ядро комети. Перші знімки, хоч і не були дуже ясні й чисті, зате вказували на те, що „серце“ комети не „м'яч“, як вчені дотепер думали, але скорше подовгувата „картоля“ приблизно II кілометрів (7 миль) довжини, ВЕГА-2 так само підтвердив, що комета має тільки одне ядро. Несподіванкою для вчених був той факт, що ядро комети було в двічі більше, ніж вчені сподівалися, і не було ясне й льодяне — а навпаки чорне, як вугілля або чорний оксамит. Та було ще й інше неочікуване відкриття: ядро комети було гаряче — приблизно 135 ступенів фаренгайта.

Вчені зразу почали розшифровувати висліди експериментів, які напевно дадуть багато нового-цікавого матер'ялу про комету. Все це приходиться дуже важко, бо як фотокамера так і інструменти ракети, фактично, не дописали, і багато даних повернулось на землю неясними. Та ВЕГА-2 зробив велику прислугу науці вже хоча б тим, що подав докладне місце перебування комети Гелія, і тим уможливив вдалі спостереження третього міжпланетарного корабля — європейського ДЖІОТТО. В той час, як ВЕГА-1 та ВЕГА-2 віддалювалися з величезною швидкістю від комети Гелія, ДЖІОТТО приближався до гості з далеких світів, і його небезпечна місія щойно починалася...

9,8,7,6,5,4,3,2,1.....зеро... і ракета, що несла в собі міжпланетарний корабель ЖДІОТТО, вилетіла у простори, чим далі тим більше прискорюючи свій літ. Її мета — комета Гелія!

Вчені заплянували, щоб міжпланетарний корабель пролетів коло самого ядра комети... Це не аби-яке завдання... Що секунди корабель робив 68 кілометри (42 милі), приблизно 50 разів швидше за кулю з револьвера. Якщо б подорожувати тут на землі з такою швидкістю то за одну хвилину можна б пролетіти Америкою впоперек, від моря до моря.

Через таку швидкість завдання міжпланетарного корабля ДЖІОТТО виявилось куди важчим. Комети висилають порошинки та гази в простори. Газ розтягається і створює т. зв. „кому“ навколо комети. В „комі“ завжди багато порошинок. Вчені запланували, щоб ДЖІОТТО летів близько комети, по можливості в „комі“. 62 кілометри на секунду — це 150.000 миль на годину. Якщо піщина вдарить міжпланетарний корабель при такій швидкості, то проб'є в ньому дірку. Вчені завчасу здогадалися про небезпеку і запланували спеціальну охорону. Вони вирахували: що для того, щоб ДЖІОТТО міг безпечно пролетіти через прошарок густий порошинок, величиною гороху або малого горіха, щит мусів би бути міцним, яких 10 сантиметрів завтовшки, з правдивої сталі. Але така груба верства була б дуже важкою і тяжко було б ракету випустити в космос. Тоді вчені вирішили зробити передню частину ДЖІОТТО з алюмінію, (9 інчів завтовшки), та з пластики. Скажім порошинка величини малої горошинки вдарить першу верству, зробить дірку, але до другої верстви вже не дістанеться, бо в міжчасі переміниться в пару. Другу верству вдарить вже тільки гарячий газ, і, звичайно діри вже не зробить. ДЖІОТТО зможе летіти далі непошкоджений.

Та в міжчасі виринули ще й інші проблеми. Ось, наприклад, інтерпланетарний корабель може вдарити більший камінець з великою силою... і корабель, згубивши рівновагу, почне хитатися з боку на бік. Звичайно, антена міжпланетарного корабля не зможе тоді показувати в напрямі землі, і весь зв'язок зі землею припиниться. Вчені й цю проблему вирішили. Вони запрограмували в компютері ДЖІОТТО безперестанну радіо комунікацію зі землею.

На всякий випадок! І добре, що так запланували, бо 2 хвилини перед тим, як ДЖІОТТО мав бути найближче до комети, якийсь великий предмет вдарив у ДЖІОТТО і сигнали замовкли на пів години.

Яке ж було завдання ДЖІОТТО?

Вчені, що будували ДЖІОТТО, хотіли прослідити 4 дуже важливі справи. По перше — науковці хотіли дізнатися, як виглядає ядро комети. Фотокамера мала показати, яке велике ядро, якої форми, якого кольору, якої ясноти. Вони також хотіли знати як і де виходить газ та порошинки із ядра комети.

По друге, вчені хотіли дізнатися, який склад ядра комети. Досі вчені думали, що ядро комети Гелія складається з льоду та інших маленьких частинок, залишків якогось бруду, уламків металів, тощо. Коли комета пролітає близько сонця, вона нагрівається і лід випаровується у простір, звільняючи всі інші частинки. Якщо міжпланетарний корабель зможе виміряти докладно кількість газу навколо комети (тобто в комі), то тоді вченим було б дуже легко дізнатися, який хемічний склад льоду, тобто ядра комети.

КРЕДИТОВА СПІЛКА "СОЮЗ" — ПОВНІСТЮ ДО ВАШИХ ПОСЛУГ

Запрошуємо Вас познайомитись із нашими фінансовими послугами і вибрати одну з них яка буде найбільше вигідна Вам. Чекові конта, ощадничі конта, Р.Р. С.П., Р.Г.О.С.П. (на закуп першої хати), різні позики, грошеві перекази, чеки для подорожуючих, і багато більше. Ваша Кредитова Спілка має великий вибір фінансових послуг щоб задоволити Вашу потребу. Розраховуйте на нас із повним довір'ям на позики із найнижчими відсотками і дорадчу обслугову. Ми є Кредитова Спілка "СОЮЗ" яка є повністю до Ваших послуг. Звертайтеся до нас за всіма Вашими фінансовими потребами.

2299 Bloor St. West
Toronto, Ontario M6S 1P1 Toronto, Ontario M5T 2S6
Tel. 763-5575 Tel. 363-3994

9:30 ам-6:00 рм	Понеділок	12 noon-5:00 рм
9:30 ам-6:00 рм	Вівторок	10:00 ам-5:00 рм
9:30 ам-6:00 рм	Середа	10:00 ам-5:00 рм
9:30 ам-8:00 рм	Четвер	10:00 ам-5:00 рм
9:30 ам-8:00 рм	П'ятниця	10:00 ам-7:00 рм
9:00 ам-3:00 рм	Субота	9:00 ам-3:00 рм

По третє, для вчених дуже важливим знати, скільки порошу навколо комети Гелія, який його склад, яка величина. Це все потрібне для будови слідувачих ракет, що б порошинки не пошкоджували прилади в майбутніх ракетах.

(Продовження — буде)

Є. СЛОНІВСЬКИЙ

ПРО КНУЖКУ „МІСЦЯМИ ЗАПОРОЗЬКИМИ“ ЯРА СЛАВУТИЧА

Нещодавно, попала нам до рук ця 62-сторінкова книжка, що вийшла третім виданням у видавництві „Славута“ в Едмонтоні в 1985 році. Вона надрукована на доброякісному, дебелому папері чітким шрифтом, зручним до читання; розмір її є 22 x 14 см; справлена в грубо-паперову; світло-жовтуватого кольору оправу, з гербом роду Жученків і заголовком на ній; самий текст книжки починається сторінкою 7-ою і закінчується 62-ою; він є рясно усяяний великою кількістю фотографій, які ілюструють зміст книжки та відбивають собою історію й трагедію українського народу, а також поширюють уяву читача, поглиблюють його думку і цим полегшують розуміння її змісту; сторінки 63-64 охоплюють видання книжок автора в різних мовах та зазначають літературу про його творчість.

Увесь текст книжки, для зручності спису і ліпшого зрозуміння його читачем, ми можемо поділити на три частини: (1) художнє оповідання про Запорізьку Січ, власне, під назвою „Місцями запорозькими“, що складається з 10-ти окремих нарисів; (2) збірка трьох тематично різних, публіцистичних статей; (3) репортаж автора про його подорож до Південної Америки й Мексики під назвою „Козак та амазонка“, написаний в художній формі.

Вже з першого нарису „Великий Луг“ відчувається, що буйна уява студента -юнака досить енергійно працювала під час його допитливих мандрів по історичних місцях козацької слави і допомагала йому, разом з гомоном і красою навколишньої природи, творити це художнє оповідання.

З цього нарису помічається, що автор його ніякого об'єкту природи не залишив поза своєю увагою: тут і невелика річка Кушугум зі спокійною течією чистої води і недалеко озірце, що виразно відбивало в своєму дзеркалі чисте, блакитне небо і служило притулком риби-плотиці, енергійно, борсаючись у воді розкидала бризки, що на сонці видавалися перлинами. Навіть густі хащі верболозу та очерету, що розташувалися біля річки, на юнака зробили сильне враження, бо в тих супокійно-задумливих хащах кипіло життя природи: тут і різноголосні перегуки пташиних хорів, поколихування легеньким вітерцем очерету, яке навівало юнакові спогади про давнє минуле України і пурхання дикої качки, що висиджує в очереті каченят з наміром поповнити своє качине плем'я. Юнак так само помітив, що поруч озерця кучерявилися підстаркуваті шовковиці й нудьгували давні, підточені літами, дуплисті верби, біля яких незчисленні групи енергійних мурашок вели своє трудолюбиве життя.

Автор спілкується й розмовляє з об'єктами природи, а природа живе, думає й діє разом з ним. Помітно, що жива природа впливала на його почуття, на його роздуми, підказувала йому нові думки, поширювала його юнацьку уяву і формувала в ньому більш викристалізований світогляд на українсько-історичну минувшину.

З кінцем одноденної мандрівки по просторах Великого Лугу юнак опинився в селі Кушугумі, де й рішив заночувати. Тут, як видно з нарису „Зустріч з кобзарем“ він, щоб довідатись про історичну правду, життя й славу козацького народу цієї місцевості, обережно переносить своє спілкування з об'єктів природи на людей. У селі Кушугумі він намагається ввійти в зв'язок з селянами, від яких, як припускав юнак, можна було б довідатись, може й у подробицях, про далеку минувшину тутешніх козаків та їх Матір-Запорізьку Січ. «Але, щоб не попасти, як кажуть, у „політичний“ просак, він шукає зв'язку з тутешніми людьми в обережний спосіб.

Нав'язавши стосунки з тутешніми селянами, юнакові пощастило познайомитись і з кобзарем, що випадково перебував у цьому селі. Від нього він уперше почув пісню: „А вже років двісті, як козак в неволі“. Ця пісня сказала йому дечого багато із життя козацтва. Пізніше, як твердить автор, він довідався, що ця пісня комуністами була заборонена.

Юнак, — тобто сам автор, як він констатує, дістав приємну насолоду від зустрічі з кобзарем. Для нього, як зазначає він, тодішнього студента, це була своєрідна лекція, а бандура ще більше нагострила його національну свідомість. Він, як признається автор, „ніби набрався нової сили, нової енергії для боротьби, що вже назривала“. (ст. 10)

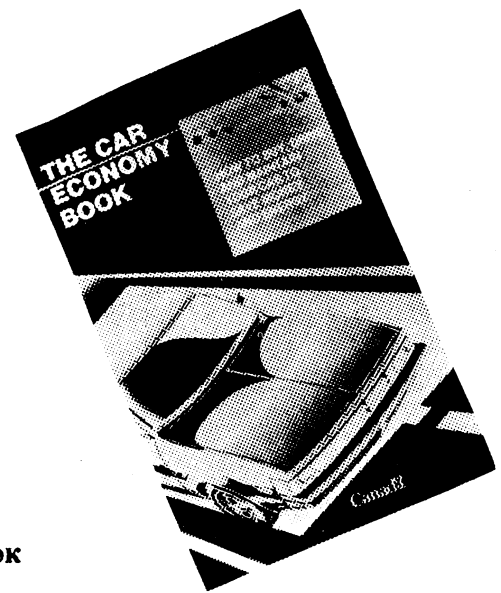
На острові Хортиці юнак познайомився з дідусем, що пас там колись вівці, а в час його відвідин острова працював за сторожа будинку відпочинку, ще його радянська влада спорудила, якраз на цьому острові. На жаль, юнакові не пощастило довідатись, з розмови з цим дідусем, якою саме була Січ. Натомість його розповідь про подорож нашого поета, — Тараса Шевченка, на плоту бурхливими водами Славуті-Дніпра, аж до Хортиці, разом з лоцманами, та його перебування на острові, є дуже цікавою темою цього нарису, не тільки для мандруючого юнака, а й для кожного читача цієї книжки.

Найбільш піднесено почував себе юнак у передчутті зустрічі з тим прославленим місцем, що ще в 1648 році, під іменем „Жовтих Вод“, увійшло в історію України. Мандруючи пішки до того історичного місця, вже недалеко річки „Жовтих Вод“ він наткнувся на великий баштан і познайомився там з його сторожем, — дідусем, як видно привітної вдачі, бо, вже, за короткий час їхньої розмови, вони зайшли в довір'я один другому, і зачали відверто розмовляти про росіян і радянську владу. Наговорившись вволю, вони пішли до річки „Жовтих

ВИТНІТЬ НАШ КУПОН І ЗМЕНШІТЬ СВОЇ КОШТИ ПАЛЬНОГО.

Канадці вживають більше нафти у своїх автах, ніж для будь-яких інших цілей. І саме тому на здоровий розум треба знати, як ви можете заощадити енергію і гроші, коли ви їдете автом.

The Car Economy Book є повна допоміжних вказівок щодо купівлі, оперування і вдержання вашого авта. Поступаючи згідно з експертними порадами книжки, ви заощадите гроші, обмежите занечиснення і поменшите попит на наші природні багатства.

Зробіть перший крок сьогодні.

Напишіть за безплатним примірником книжки The Car Economy Book, заповнюючи і висилаючи купон, поміщений нижче.

The Honourable Minister of Energy,
Marcel Masse Mines and Resources

Canada

FREE. The Car Economy Book.

The Car Economy Book
Communications Branch
Energy, Mines and Resources Canada
580, Booth Street
Ottawa, Ontario K1A 0E4

Please rush my copy of The Car Economy Book:

Name _____

Address _____

City _____

Prov. _____ Postal Code _____

Вод“, довго ходили вздовж неї, де баштанник показував юнакові різні місця і розповідав подробиці історичної битви запорожців з поляками.

У висновку нашої аналізи вищезгаданих нарисів ми мусимо зазначити, що такі сміливі розмови мандруючого юнака, в часи сталінського правління, з незнайомими співбесідниками, навіть із стариками, могли відбуватись, але вони були дуже рідким явищем і одночасно великим ризиком для обох співбесідників. Подібного роду розмови найчастіше могли мати місце між членами родини, між близькими кривними та добрими приятелями, які один одного добре й довго знали і гарантовано довіряли один одному.

Автор книжки розповіддю про могилу Івана Сірка дуже збагатив її зміст історичними даними про козацтво. Зміст цього нарису є великої історичної ваги, бо автор, коротко, розповідаючи про могилу, в якій поховане тіло кошового Івана Сірка, багатенько говорить про його живу, легендарну постать, про його характер, діяльність і військові подвиги, про його хоробрість, надлюдську енергію й здібності, про його національно-релігійний патріотизм та його великі заслуги перед українським народом. Цікавим місцем цього нарису є розповідь автора про так зване „Погане поле“, — тобто, місце на якому козаки з наказу свого кошового вирубали до ноги всіх зрадників української православної віри й перекінчиків українського народу.

Важливість цього нарису побільшується тим, що, фактично, розповідь про кошового Сірка є одночасно розповіддю про козацтво: про його військові подвиги, його боротьбу, його хоробрість і його історичну долю.

З Нарису „Султанів лист і відповідь запорожців“ довідуємося, що причиною появи султанового листа були постійні загрози і турботи, нанесені йому, з боку запорожців. Своім листом султан хотів залякати запорожців, а лист останніх появився, як відповідь на зарозумілий лист султана. Очевидно, що зарозумілість султанового листа є причиною того, що відповідь запорожців є повна сарказмів, грубостей та вульгарних дотепів. Не зважаючи на це, їхня присутність в книжці, через їхню історичну популярність і мистецьке значення, є конче потрібною. Вона посилює художність і історичне значення цього твору. А вміщення на стор. 20-й, світової слави, безсмертного шедевра Репіна (картина, що демонструє написання листа козаків до султана), надзвичайно поглиблює уяву читача про людські типи запорізького козацтва, показує їхні пози, засвідчує їхню живу реакцію на зарозумілий султанів лист та висловлює їхню гордість за гучну славу Запорізької Січі.

Нарис „Коштовності Січової Церкви“ подає читачам цікаві історично-статистичні інформації про знаходження коштовностей останньої січової церкви „Св. Покрови“ в нікопольському музеї ім. Ів. Сірка. Авторіві нарису, як вік зазначає, пощастило кількакратно їх оглядати. І, як тепер бачи-

мо, що ті оглядини не пройшли марно. Напевно, металевий хрест, спецафічної конструкції, знятий із січової церкви, як церковна коштовність, найбільше притягла увагу автора, бо описав він її з найбільшими подробицями. Очевидно, що той, хто читав проповідь митроп. Василя Липківського про козаку церкву „Св. Покрови“ на Січі, може подумати, що цей нарис є цінним додатком до згаданої проповіді.

Нарис „Кривий Ріг — козацька назва“ автор присвятив описові історії назви міста, про яку він довідався з розповіді 84-літнього „нащадка запорожців“ під час його відвідин міста Кривого Рогу.

З опису автора виявляється, що ця назва походить від імені козака з прізвиськом Ріг, якому колись належав маленький хутір, що стояв на тому самому місці де тепер знаходиться місто Кривий Ріг, так само з назвою „Ріг“, а коли в наслідок походу на татар, козак Ріг був ранений і зашкатульгав, його почали прозивати Кривий Ріг, і по цьому прозвищу й хутір назвали Кривим Рогом. Пізніше, як засвідчив згаданий „нащадок запорожців“, з хутора виросло село, а потім стало місто, яке, з пошани до козака Рога, залишилося під тою самою назвою: „Кривий Ріг“. Цей історичний факт, занотований автором цієї книжки, є цікавий і важливий для сучасного читача.

В нарисі „Ті, що вчили любити запорожців“, автор,, у художній спосіб, описує своє перше знайомство з видатним ученим — істориком України, — Дмитром Яворницьким, що завітав до родини Жученків, коли авторіві було яких дев'ять років. Тут він оповідає про традиції свого діда і всього роду Жученків дотримуватись козачого побуту в прийнятті високоповажних гостей, таких от, як, наприклад, Яворницький. Особливо цікавим місцем цього нарису для читача є дискусія про меч та шаблю, що відбувалася між старим Жученком і Яворницьким, під час їхньої випивки. Але тут виникає питання: чи остання не могла пошкодити логіці їхнього думання, плинності висловів, а з тим і правильності їхніх висновків? Правда, з опису автора відчувається, що діалог відбувається на високому і доброякісному рівні.

Найбільш зворушливою подією, яку описав автор в цьому нарисі, це трагедія родини Жученків: знищення владою хутора Жученків, розкуркулення цілої родини, арешт авторового батька і самого автора, страждання і голодова смерть старого Жученка. Безумовно, опис цих трагічних і вразливих подій, пов'язаних з родиною Жученків, є сумним аспектом нашої історії, але він є цікавим і важливим для читачів, бо доля Жученків в часи сталінського терору є долею цілого українського народу.

Нарисом „Нове Запоріжжя“ автор завершує свою розповідь про мандрівку міськими запорозькими. В ньому він говорить про своє повернення з мандрівки додому, в Нове Запоріжжя, що було осідком педагогічного інституту, в якому автор вчився, і головним постачальником потужної

електричної енергії до найважливіших промислових підприємств Запоріжжя, Маріуполя, Січеслава, Кривого Рогу та до далеких шахт Донбасу. Він захоплюється великими досягненнями цього міста і в душі покладає на нього великі надії, але одночасно його гніять політично-русифікаційні обставини в місті, створені сучасним окупантом. В той же час, автор не зраджується і надіється на майбутнє, бо „Україна бореться, — не здається!“ (ст. 26)

В кінці цього нарису автор оповідає нам про свій несподіваний арешт з конфіскацією в нього книги Олеса „Кому повім печаль мою“, та про ще більш несподіване визволення його матір'ю.

У висновках свого перегляду цієї першої частини книжки, а саме „Місцями запорозькими“, і яку ми з початку свого рапорту назвали художнім оповіданням, мусимо зазначити, що вона написана таким способом, який дозволяє нам означити її й збіркою десяти коротких художніх оповідань і біографічно-хронікальною повістю, в якій героєм є сам автор і, одночасно, спогадами, що написані доброю, українською літературною мовою, в художній формі. Зрештою, не є так важливим формату, як художньо-літературно-мовний спосіб викладу його змісту, яким ця частина книжки, якраз, виразно й позначається. Специфічною ознакою цієї художньої розповіді є те, що вона написана стисло, а тематично сказано в ній досить багато. Іншим словами, ми хочемо сказати, що цей короткий, але багатий своєю літературною художністю твір є продукт доброго письменницького таланту.

Стаття „Голод 1932-1933 років у межах сільради“ є спогадом і обґрунтованим свідченням автора, як очевидця страшної трагедії українського народу, що назавжди заплямувала історію російсько-більшовицького окупанта.

Автор тут виступає не просто, як фіксатор подій доби голодового голокосту, а як одна із жертв його і співучасник спротиву московській сваволі в Україні. Хоча він описує тут події, що відбувалися навколо нього, його рідних та знайомих йому селян в декількох селах (що колись були також місцями запорізькими. Е.С.), що адміністративно належали тільки до одної — Ново-Шевченківської Сільради, але фабулою цієї статті є такі ж самі події й фактори, спричинюючі їх, як і на всіх теренах України, під час голоду.

Описуючи процес голоду в селах вищезгаданої сільради, автор зазначає і його наслідки, — майже ідентичні з наслідками всіх інших голодуючих теренів України.

Для багатьох читачів ця стаття не буде новиною, бо раніше була надрукована в періодичній пресі і багато читачів мали нагоду з нею ознайомитись, але, як історично-політичний документ більшовицької доби, вона представляє великий інтерес для істориків — науковців, особливо тих, що досліджують добу штучного голоду в Україні, незалежно від національної приналежності вченого.

У статті під заголовком „Гурівська Церква“ автор описує життя січовика Гурія, що після розгрому Запорізької Січі в 1775 р. не побажав виїздити за Дунай, а залишився на Україні і поблизу річки „Бокової“ заклав собі хутірець, назвавши його Гурів хутір. За його прикладом осідали тут інші козаки і, таким чином, поступово з хутора виросло село з назвою Гурівка.

Пізніше селяни збудували в цьому селі прекрасну церкву в стилі козацького борокко, назвавши її „Свято-Покровською Церквою (назва взята з Запорізької Січі). В цьому нарисі автор описує її красу багатство, популярність і пізніший наступ на неї комуністів, грабування її коштовностей, перетворення її в зсипну комору збіжжя (награбованого від селян. Е.С.) і, зрештою, остаточне її знищення.

Говорячи про церкву, автор одночасно описує голод в с. Гурівці, загальний занепад села і нищення духовенства. Стаття є надзвичайно цікава й важлива — з огляду її історично-політичного і публіцистичного характеру.

В статті „СІЧЕСЛАВ — НАРОДНЯ НАЗВА“, на сторінках 42-47, насвітлюється весь процес про те, хто з них перший винайшов і ужив слово „Січеслав“ та його похідні, в своїй творчості. Іншими словами, тут описана в подробицях „битва“ за першість винаходу і вживання цієї назви міста.

Ми мали нагоду раніше читати статті, обох опонентів, на цю тему, друквані в періодичній пресі. На нашу думку, для читача не є аж таким важливим аспектом: хто перший з письменників ужив цієї назви в своїй творчості, багато важливішим є те, що слово „Січеслав“ ввійшло в лексикон української мови, вживається нашим народом, подекуди, й тепер, і тому, тільки треба молитись Богу, щоб воно збереглося й затрималося й надалі. Іншими, словами, треба подбати про те, щоб його русифікатори не „проковтнули“.

Після публіцистичної вправи над трьома останніми статтями, автор знову поринає в художні описи своєї подорожі до країн Південної Америки й Мексики. З прочитаних описів відчувається, що авторові, об'їхавшому більшу частину світу і, набувшому добрий досвід зі своїх попередніх мандрів, Південна Америка не видалися чимсь далеким і чужим. Помітно, що він, якимось, скоро зумів пристосуватись і до побутових обставин країни і до природних та кліматичних умов. Напевно, присутність там великої кількості українських поселенців у великій мірі сприяло його успішному подорожуванню.

В Бразилії, об'єктами, що найсильніше вплинули на емоції й естетичні почуття нашого письменника, виявились: 1) наймогутніша ріка світу Амазонка, що своїми багаточисленними притоками збирає воду майже з усієї Бразилії й суцільним потоком виносить її в Атлантичний Океан, 2) Велитенська Статуя Христа, що з розпростертими руками гостинно зустрічає кожного, хто прибуває

до Ріо-де-Жанейро літаком, чи кораблем, що прямує до міста в затоку, 3) саме місто Ріо-де-Жанейро, яке авторові вдалося найкращим містом у світі, після Києва. Воно є багате привабливими краєвидами; величезними хмарочасами, що здається, досягають неба. Зелений берег з жовтою смугою безконечних пляжів притягає увагу багатьох туристів. Недалеко видніються гори, за якими починаються джунглі.

В цей же день прибуття наш письменник устиг оглянути центр міста, деякі музеї, католицьку катедру, міську бібліотеку і пару давніх каплиць і одночасно в думках проаналізувати все бачене й зробити висновки про багатство, культуру й красу міста.

Безумовно, автор цього оповідання поїхав до Бразилії не тільки для набуття вражень, з краси бразилійських міст чи її природи, для своєї письменницької діяльності, а також цілком його подорожі, як науковця й українського патріота, було ознайомлення з матеріально-культурним життям, з громадською діяльністю й перспективами майбутнього існування українських поселенців у Бразилії. Тому, вже в той же день — свого прибуття, він відвідав професора порівняльної літератури, Віру Селянську, і обговорив з нею низку проблем, пов'язаних з українською літературою.

Після Ріо-де-Жанейро, наступними точками його візитів були також великі міста: Сан-Павло, Куритиба, Прудентополь. Хоча вони не мали такої зовнішньої зваби для автора, як Ріо-де-Жанейро, але вони зацікавлювали його великою кількістю українських поселенців. На кожному кроці, йому кидалося в очі бідне матеріальне життя українців, але, не зважаючи на це, його вражали їхня активна громадська праця, ведення культурно-освітньої праці, плекання української мови, розбудова шкіл, церков і книгозбірець.

Із вищезазначеного тут бачимо, що не зважаючи на велику матеріально — убогу скруту українських поселенців, їхня культурно-громадська праця проводиться досить жваво і має потенцію стати ще жвавішою й цікавішою.

З оповідання про Аргентину не відчувається в автора того захоплення ані столицею, ані природою, ані якими-небудь красотами цієї країни, яке виявилось в нього при подорожуванні по Бразилії. По цьому можна припускати, що пампаси аргентинські на можуть змагатися з джунглями Бразилії.

З оповідання помітно, що захоплення автора українськими „амазонками“ (українськими пластунками) не абияке. Він вважає їх відважними, патріотичними, вродливими, україномовними і носіями інших позитивних рис, що можуть легко викликати симпатію у багатьох людей. „А серед них і панна Тетяна... Отже, Таня Ямнюк — це дочка наддніпрянки і наддністрянця (сказано амазонка!), — говорить автор на сторінці 54-ій. Тому не дивно, що ця „амазонка“ з такими добрими властивостями змогла так легко причарувати українського „коза-

ка“ — Маркіяна Когута, з, так далекої для неї, Канади.

Безумовно, що була ще низка й інших речей в столиці Аргентини, від яких автор дістав непогане враження. Так, на початку свого прибуття до столиці, він відвідав пам'ятник Тарасові Шевченкові, збудований за проектом канадійського архітектора Молодожанина. За словами автора, пам'ятник стоїть у парку, поблизу пам'ятника Вашингтонові, але виглядає значно ліпше ніж пам'ятник першому президентові Сполучених Держав Америки. З такого твердження розуміємо, що пам'ятник Шевченкові, в Буенос-Айресі, зробив на автора добре враження.

Після оглядин пам'ятника Шевченкові, автор відвідав декілька виставок і музеїв і, крім того, зробив візиту до трьох українських громад у Буенос-Айресі. Наступні дні пройшли у нього в зустрічах і знайомствах з відомими й визначними українцями столиці.

Більшу половину цього оповідання автор присвятив детальному описові одруження канадійського „козака“, — Маркіяна Когута, з українською „амазонкою“ Аргентини — Тетяною Ямнюк, та їхньому весіллю.

Подорож автора до Мексики позначилися відвіданням концерту Ленінградського „мюзік-голу“, що як каже автор, „Саме забивав памороки мексиканцям“. Автор згадує про свою розмову з деякими радянськими акторами та висловлює подив їхній здібності говорити вправною українською мовою. Одночасно, трохи нижче він зазначає: „Але радощі мої тривали недовго. На естраді всі вони виводили російською мовою про „мою Росію“ танцювали імперсько-гусарські танці, — як за царя Миколи. Радянського Союзу, спілки „республік свободних“ тут не існувало — „бесновалась Россия“* (ст. 62)

З наведеного тут уривку читачеві стає ясно, яка ціль, завдання й акція російського ансамблю в Мексиці.

В кінцевих висновках нашої аналізи цілого твору ми мусимо зазначити, що останні дві частини книжки також написані добре, але, в порівнянні з першою частиною її, відчувається, що тут більше працювало перо доброго публіциста, ніж письменника, а взагалі, того ніхто не може заперечити, що автор цього твору є не тільки видатний український поет, а й визначний прозаїк і не гірший журналіст, тому, нам нічого не залишається, як побажати йому добрих успіхів і нових досягнень в його майбутній літературно — творчій діяльності.

* шаленіла Росія

**УПISУЙТЕ своїх дітей до роїв Юного
ОДУМ-у!**

**НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
«МОЛОДОЇ УКРАЇНИ»
ЖЕРТВУВАЛИ:**

Оселя „Україна, Лондон	\$1000.00
Філія ОДУМ в Ошаві, Онт.	\$500.00
Є. Пастернак, Торонто, Онт.	\$370.00
З полтавського вечора пан Клепач, Парма, Ог. США	\$100.00
Катерина Щербань, Торонто, Онт	\$70.00
У першу річницю смерти пана Волошка, в Лондоні переслав	
І. Ноженко	\$50.00
М. Кравченко, Ст. Катеринс, Онт.	\$50.00
На нев'янучий вінок бл. п. прот. Зозулі зложили В. і Є. Літвінови та П. і В. Родак, Торонто, Онт.	\$30.00

Т. і Є. Таборовські Торонто, Онт.	\$30.00
З уродин М. Ющенко Лондон, Онт.	\$25.00
І. Дубилко, Торонто, Онт.	\$25.00
І. Приймак, Ст. Катеринс, Онт.	\$15.00
П. Гурський, Четельгам, Пен. США	\$15.00
Пн. Матвієнко, Скарборо, Онт.	\$10.00
П. Коновал, США	\$10.00
На свіжу могилу мами Варвари Калініченко зложила Г. Чемарда, Арлінгтон Гайтс, США	\$10.00
М. Ігнатенко, Німеччина	\$10.79
Шаєнко, Сторс Ст. США	\$10.00
І. Передерій, Монтреал, Кв.	\$5.00
Ю. Свириденко, Каледон, Онт.	\$5.00

І. Хлівняк, Ст. Катеринс, Онт.	\$5.00
І. Тибенко, Німеччина	\$5.00
І. Манько Ошава, Онт.	\$5.00
А. Мірошніченко, США	\$5.00
Ол. Коновал, Чікаго, Ілл. США	\$5.00
І. Білик Фонікс, Ар. США	5.00
Пані Киптіло, Лондон, Онт	\$5.00
Д. Карнаух, Чікаго, Ілл. США	\$3.00
Т. Розгін Стерліг Гайтс, США	\$3.00
У пам'ять брата Івана Черняка склала Марта Савченко, Торонто, Онт.	\$50.00

**НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ
ПРИЄДНАЛИ**

Г. Гаврилук
Ст. Катеринс, Онт.

1

**БЛ. П.
БРОНЕСЛАВА ТРОЄЦЬКА.
ЛОНДОН, ОНТ.**

13 січня 1987 р. упокоїлася Бронеслава Троєцька в м. Лондон Онт. Бронеслава народилася 21 червня 1919 р. в м. Чікаго. Ще перед війною батько із родиною повертаються на рідну Україну в село Старий Самбір. В 1944 р. Бронеслава була вивезена на працю до Німеччини. По закінченню війни виїхала до Англії, де зазналася із п. Троєцьким, із яким 23 червня 1950 р. одружується, а 1951 р. приїхали до Канади в м. Лондон. Покійна залишила в смутку мужа Івана та двох дочок.

Похоронні відправи служив о. В. Метулінський. Тіло покійної похоронено на українській секції Mount Pleasant Cemetery м. Лондон. Після похорону відбувся поминальний обід, який приготували членкині жіночого товариства СУК. Під час обіду була проведена збірка на українську пресу. Із зібраної суми приділено \$25 на „Молоду Україну“.

Нехай Господь Бог оселить душу покійної в царстві небеснім. Вічна їй пам'ять.

І. Н.

**ВИХОВНА КОМІСІЯ СФУЖО
ОГОЛОШУЄ
КОНКУРС СЛОВА І МАЛЮНКУ**

для молоді шкільного віку

з нагоди Тисячоріччя Християнства в Україні.

СЛОВО — рід твору вибирає учасник(ця): нарис, оповідання, поезія і т. д.

МАЛЮНОК — може бути виконаний олівцем, пером, кольорами, тощо.

Тема: Тисячоріччя Християнства в Україні очима змагуна.

Кожний учасник може брати участь в одній або обидвох категоріях (слово і малюнок).

- I. Слово — Категорія 1-ша, років 11 і нижче;
Слово — Категорія 2-га, років 12-15.
II. Малюнок — Категорія 1-ша, років 11 і нижче;
Малюнок — Категорія 2-га, років 12-15.

Нагороджені праці будуть показані на виставці, під час V Конгресу СФУЖО у жовтні 1987 року в Торонті.

Учасники Конкурсу присилають свої твори особисто, або збірно, (напр., Рідні Школи, молодіжні організації), підписані псевдонімами; до кожного твору додати окрему запечатану коверту, в ній має бути справжнє ім'я, прізвище та адреса автора даного твору.

Товри пересилати на адресу:

KONKURS
50 Delaware Ave.,
Toronto, Ont., M6H 2S7 Canada

ЖЕРТВОДАВЦІ НА РАДІОПРОГРАМУ «МОЛОДА УКРАЇНА» в ТОРОНТО

(за січень, лютий і березень 1987 р.)

Катерина Мусій (з нагоди Шевченківських свят)	\$20.00
Галина Тимошенко (у 7-му річницю смерті чол., св. п. Олексія)	\$20.00
Таня і Юрко Головатенки (у 5-ту річницю упокоїння дорогої мами, св. п. Олександри Омельченко)	\$20.00
Микола Сотник	\$25.00
Анатолій Омельченко (у 5-ту річницю упокоїння дорогої мами, св. п. Олександри Омельченко)	\$30.00
Іван Дубилко	\$30.00
Зоя Гречка (у пам'ять племінниці Надії, яка упокоїлась на Донбасі на 58 р. життя)	\$30.00
Стефан і Анна Тимофії	\$50.00
Василь і Галина Шапка (з нагоди 50-ліття подружнього життя)	\$50.00
Філія ОДУМ — Ошава (прислав Ігор Лисик)	\$100.00
Стефан Кулиненко	\$100.00

**За фінансову підтримку всім щиро дякуємо.
Головна Виховна Рада Старших
Виховників ОДУМ-у в Канаді**

РОЗКЛАД ТАБОРІВ ОДУМ-у НА 1987 Р.

Оселя ОДУМ-у „Україна“,
Лондон, Онт. Канада

21-ший Табір Виховників Юного ОДУМ-у

Від 27 червня до 11-го липня.

За інформаціями звертатись до:
Віра Соколовська (416) 626-6482

25-ий Відпочинково-Виховний Табір Юного ОДУМ-у

Від 12-го липня до 25-го липня.

За інформаціями звертатись до:
Василь Тимошенко (416) 272-3564
праця (416) 865-0350

8-ий Кобзарський Табір ОДУМ-у

Від 26-го липня до 8-го серпня.

За інформаціями звертатись до:
Віктора Ліщини (416) 622-0482
праця (416) 920-2111

У всіх справах одумівських таборів на оселі „Україна“ звертайтеся до Референта Таборів при Головній Раді Коша Старших Виховників ОДУМ-у в Канаді Івана Данильченка СВІП на число телефону: 519-686-4695.

Володимир САМІЙЛЕНКО

УКРАЇНІ

*Ти звеш мене й на голос любий твій
З гарячою любов'ю я полину,
Поки живуть думки в душі моїй,
Як мрію чистую з найкращих мрій
Я заховаю в серці Україну.
А мрія та, як світище ясне,
Шляхом правдивим поведе мене.*

*Нехай той шлях важкий, нехай тернистий,
Але хіба тоді квіток шукать,
Коли тебе, твій любий образ чистий,
Несхнучі сльози тяжко туманять?
Коли твій геній навіть променистий
Онемоців і почина згасать?
О, ні, того скарають муки люті,
Хто може в час такий тебе забути.*

*В біді твоїй рідніша ти мені,
Тобі несучи я сили всі, що маю,
І працю тиху і мої пісні
На віттар твій побожно я складаю.
Натхни ж мене! Нехай у мертв'їм сні
Я днів моїх даремне не загаю!
Що за життя тобі я заплатив...
Нехай я знаю, що не дурно жив.*

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

До Адміністарції журналу „Молода Україна“
в Торонто, Канада

В/Шановні панове!

Надсилаю на Ваші руки чека на суму 10.00 аме-
риканських долярів на пресовий фонд журналу
„Молода Україна“ від пані Галини Чемерди, які
прошу помістили в журналі так:

„Замість квітів на свіжу могилу покійної матері
бл. п. Варвари Калініченко, дочка Ганна Чемарда
\$10.00.

З правдивою пошаною
до Вас **П. Коновал**

До шановної редколегії
журнала „Молода Україна

Висилаю передплату за журнал на 1987 р. 15
дол., та об'яву в журналі 30 дол.

Замість квітів на могилу св. пам'яті кума Антона
Зозулі висилаємо пожертву на журнал.

**Літвінови Вікентій і
Євфросинія з дітьми.**

MR. N. HAWRYSH. 375
16 INDIAN ROAD CR.
TORONTO, ONT.
M6P 2E8

MOLODA UKRAINA

If not delivered please return to:

Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Ціна 1.50 дол.
в США і Канаді

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road
LONDON, ONTARIO
N6L 1A6
(PRE-MIX CONCRETE)

R. CHOLKAN & CO. Ltd.

2204 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1N4
INSURANCE FOR: FIRE, AUTO, LIFE
УСЯКОГО РОДУ АСЕКУРАЦІЇ ВІД ВОГНЮ,
НА АВТА, ВІД КРАДЕЖІ, НА ХАТУ.

Телефонуйте до
ЯРОСЛАВА КОВАЛЯ
Tel.: 763-5666

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West — Toronto 9, Ont.
Tel.: 762-8751

В нас можна набути • книжки • українські часописи та журнали • пластинки • друкарські машинки • різьбу та кераміку • полотна • нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарунків на різні okazji.

ПРОСИМО ЛАСКАВО НАС ВІДВІДАТИ!

Leo Sokolowski

ЛЕВКО СОКОЛОВСЬКИЙ

запрошує Вас оглянути нові моделі автомобілів марки GENERAL MOTORS у фірмі OLD MILL PONTIAC — BUICK. Маючи великий досвід в автомобільних справах, він допоможе Вам купити або взяти на винайм нове чи вживане авто, по добрій ціні. Тел. 766-2443.

OLD MILL

PONTIAC-BUICK

OLD MILL PONTIAC-BUICK LIMITED

2500 BLOOR ST. W., TORONTO 766-2443

**КРАМНИЦЯ ДИТЯЧОЇ
ОДЕЖІ І МЕБЛІВ**

Власник Ярослав Галябар

2314 BLOOR WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2
tel: (416) 767-7860